

СТАНИСЛАВ СТРАТИЕВ

Самотните Вятърни мелници

ИЗДАТЕЛСТВО ОТЕЧЕСТВО

СТАНИСЛАВ СТРАТИЕВ
САМОТНИТЕ ВЯТЪРНИ
МЕЛНИЦИ

chitanka.info

ЧЕРЕША С АЛЕНИ СЪРЦА

Преди години, когато бях малък, на нашата улица живееше един Човек, който никога не лъжеше.

Неговата къща беше малка, боядисана в зелено и в нея живееше само той.

В двора имаше череша, която цъфтеше с бели цветове и единствена от всички череши в квартала оставаше непокътната, когато зрееше.

Човекът имаше и голям червен петел. Той спеше на черешата и през пролетта изглеждаше, че отрупаната с бял цвят череша има голямо алено сърце.

Цялата улица познаваше този Човек, той кръщаваше децата на всички и на сватбите седеше винаги на средата на трапезата.

Единствената стая на къщата му беше пълна с картини — бели скали и жълти цветове, сребристи риби, мълчаливи лодки, изтеглени далече на брега, лицето на Атанас Лудия...

Улицата много го уважаваше, а ние, децата, се питахме защо не отиде в цирка да се показва като онзи, който тежи триста килограма и от панталоните му може да се направи корабно платно. Ще се натрупа народ, ще грабят билети, а ония от цирка ще викат:

— Насам, народе! Големият атракцион, невиждан номер, единствен по рода си — Човек, който никога не лъже!!!

Вечер, когато слънцето си отиваше и всичко ставаше неясно в червената мъгла, той сядаше в двора и говореше с петела. За какво говореха двамата, никой не знаеше. Само веднъж чухме как той попита петела:

— Е, какво ще кажеш? Какво ще кажеш на това?

Един ден петелът изчезна. Когато Човекът се прибра вечерта и го потърси, на черешата го нямаше. Човекът, който никога не лъжеше, претърси двора, но не го откри. Тогава седна пак на старото си място и се загледа в звездите.

Когато хората от улицата разбраха, че петела го няма, започнаха да мислят кой ли го е откраднал. Ясно беше, че не е човек от нашата улица. Но пък можеше да бъде и от нашата и това най-много тревожеше хората.

— Просто се е изгубил някъде — казващ им Човекът. — Не се беспокойте толкова за един петел.

Но улицата непривично стихна и от различните ѝ краища ревнаха деца. Башите, които ги биеха, не знаеха защо го правят, но чувстваха, че нещо трябва да се направи.

Нощта, която настъпи после, беше тъмна, нямаше ни месец, ни звезди, сигурно някой ги беше откраднал и тях.

Не се чуваха виковете на децата, които всяка вечер играеха на „стражари и апаши“ или прикрепяха котки към тенекии.

Братята чехлари не пуснаха грамофона с циганските песни, а Кольо Бръснаря не излезе пак на средата на улицата по пижама и по чехли, направени от двамата братя, и не ги руга както винаги, че по цяла нощ въртят грамофона. Той постоя малко на улицата до вратата, погледа към двора на братята, ослуша се и като въздъхна със съжаление, се прибра вкъщи. Той обичаше циганските песни.

На другия ден съседите отляво занесоха на Човека един червен петел и казаха, че са го намерили в техния двор, при кокошките.

Човекът каза, че не е неговият петел, но те го уверяваха, че е неговият, само бил малко изменен, защото престоял една нощ сред кокошки.

— И ти да престоиш една нощ при кокошки — казаха те, — после няма да можем да те познаем.

Оставиха петела и тъкмо си тръгваха, съседите отляво донесоха още един червен петел и казаха, че бил се качил на тяхната черница.

— Стои на черницата и яде черници — обясняваха те. — Но когато се наяде, много натежа и ние го хванахме.

— Бягаше, бягаше — викаха още от вратата двамата братя, които правеха чехли, — ама не можа да избяга! На нас заек не може да ни избяга, та твоят петел ли!...

До вечерта в двора на Човека, който никога не лъжеше, където имаше само една череша, се събраха единадесет петела.

Големи, червени и важни.

Хората ги качиха всичките на черешата и черешата стана с единадесет големи алени сърца.

Вечерта мъжете отидоха да пият при бай Милан по случай завръщането на петела и всеки претендираше, че истинският петел е именно този, който е отнесъл той.

А на другата вечер петелът на Човека, който никога не лъжеше, се върна. Щастлив, Човекът стоеше на двора и връщаše обратно петлите на хората от улицата.

Всички се радваха, че петелът се е намерил.

Само аз не знаех какво да мисля за Човека, който никога не лъже, защото сутринта го бях видял да купува от пазара един голям червен петел.

Но не мислих дълго, защото трябваше да вървим да берем череши от двора на Железничаря.

Когато се връщахме с виолетови лица от черешите, Човекът седеше на двора и говореше с петела, на улицата гърмяха цигански песни, а Кольо Бръснаря беше излязъл на средата на улицата по пижама и чехли и ругаеше двамата братя чехлари, които по цяла нощ въртят грамофона.

ПОЛОВИН МЕТЬР МЕЧТА

Градината невинаги е била толкова мъничка. Имаше време, когато тя приличаше на джунгли — в храстите ѝ можеше да се скрие цял пътнически влак заедно с вагон-ресторанта. Тревата растеше висока и ако в нея попаднеше куче, то изчезваше безследно — все едно че не го е имало. Това, дето сега има толкова малко кучета, е от нашата градина — там се изпогубиха.

Освен кучета в тревата човек можеше да намери и цветя. Те бяха големи, алени, с черни точки по средата и както казваше Тони, приличаха на петнисти хиени. Разбира се, тогава ние мислеме, че петнистите хиени са цветя, които много приличат на нашите. И това беше съвсем естествено, защото никой нямаше брат като Тони, който да учи в центъра и да знае какво е петниста хиена.

Там имаше и пеперуди, които макар и по-малки от кучета, кой знае защо, не се губеха във високата трева. Ние ги гонехме по цял ден с метли.

Имаше и глухарчета, високи по половин метър, кестени, огромни зелени кестени, които закриваха небето и ни караха да мислим понякога, че то е зелено, имаше и вятър, който живееше в жълтите храсти и като се ядосваше, излизаше и пълнеше очите ни с прах, имаше и птици, които шумоляха в дърветата и по цял ден пееха, имаше и едно голямо червено слънце.

Такава беше градината в нашия квартал, когато бях на десет години.

Една вечер седяхме с Гурко в храстите и си приказвахме. Ставаше дума за звездата, която се виждаше през листата на кестена.

— Как мислиш, че се назива тази звезда? — попита Гурко.

— Откъде да знам! — отвърнах аз. — Те май нямат имена.

— И аз така знам — каза Гурко. — Ама защо?

— Сигурно няма имена за всички — предположих аз. — Те са повече от един миллион.

— Милион и нещо! — рече Гурко. — Аз съм ги броил.

— Броил си ги друг път — казах аз. — Ако някой брои звездите, му излизат брадавици. А ти нямаш пукната брадавица.

— Имам! — каза той. — Ама не се виждат!

Тъкмо щях да искам да ми ги покаже, в храстите нещо изшумоля, някой се спъна, падна и изруга. После се чу гласът на Тони.

— Да се завирате в най-забутаното място! — казващ той. — И това ми било приятели! Наврели се в миша дупка!...

Той допълзя до нас, седна и започна да търка главата си. Беше се светнал по темето в някакъв клон и сега го болеше. Като му мина, той ни погледна и каза:

— Напипах едно нещо!

— Ти все напипваш! — каза му Гурко. — Ама спомняш ли си какъв бой ти удариха вашите за будилника. А от будилника ви не стана никакъв капан.

— Номерът не беше в будилника! — обадих се аз.

— А къде? — попита Гурко. — Къде беше?

— Не беше в будилника!

— С будилника е свършено — каза Тони. — Изядох си боя и край. Сега има нещо друго.

— Какво друго?

— Салам!

— Салам?!?

— Половин метър — каза Тони. — Има салам, половин метър дълъг.

— Къде има? — попита Гурко. — Да не се занасяш?

Тони не се занасяше. Това беше най-големият салам, който бяхме виждали дотогава. И най-хубавият. Беше керемиденочервен, с кафяви конци, които го опасваха отвсякъде като колан. Целият лъщеше от мазнина и беше издут от натъпканото месо като балон. На човек му потичаха лигите само като го погледнеше.

Ние стояхме на отсрецната страна на улицата и го гледахме. Мълчахме, защото просто нямаше за какво да говорим, когато саламът беше пред очите ни.

— Как е? — попита Тони. — Харесва ли ви?

Ние мълчахме и гледахме отсрецната страна на улицата, където висеше саламът.

— Гълтнахте си езиците, а? — продължаваше Тони. — Кажете нещо!

— Трябва да има половин метър — тихо каза Гурко, като измерваше салама с очи. — Най-малко половин метър.

— Има! — каза Тони. — Ама не е наш! Представяте ли си какво ядене щеше да падне?

После тримата си тръгнахме. Из целия път мълчахме и все саламът ни беше пред очите.

Когато отидохме в градината, голямото червено слънце го нямаше и птиците тихо шумоляха. Вятърът излезе от жълтите храсти и започна да хвърля прах още оттам, но ние не му обърнахме никакво внимание.

Щом стана време да отворят магазина, отидохме пак. Гледахме салама цял след обяд и си мечтаехме.

Когато се върнахме в градината, беше тъмно. Вятърът сигурно е бил ядосан, защото половината от глухарчетата бяха оголели. Ние минахме през тях, без да спираме, и седнахме на нашето място в храстите. Птиците вече спяха.

— Утре вечер! — каза Тони. — Утре вечер, малко преди да затвори. Тогава има и по-малко народ по улиците.

— Да, ама е нависоко! — каза Гурко. — Как ще го стигнем? Трябва да вземем стълба!

— Да, две стълби ще вземем! — скара му се Тони. — И чинии за салама. Нали цял свят ще разбере!...

— Трябва прът! — обадих се аз. — Прът с пирон накрая. Пиронът да е изкривен, за да може да хване конеца и да не го изпусне.

— Добре! — каза Тони. — Ще направиш такъв прът, нали? А аз ще се погрижа за останалото. Гурко ще ми помага.

Цял ден лежахме в храстите и си мечтаехме за салама. Беше слънчево. Имаше много пеперуди, просто ни се натикваха в ръцете, но ние не ги и поглеждахме. Нямахме настроение за пеперуди. Слънцето пробождаше листата на кестена и аз не се питах както преди дали кестена го боли, а си мечтаех как довечера ще откача големия керемиденочервен салам. Все той ми беше в ума. Затворя очи и го виждам. Отворя ги и червеното слънце ми заприлича на салам. Погледна към глухарчетата и те вземат същата форма. Едва изтряхме до вечерта.

Вечерта тръгнахме към магазина. Беше тихо, звездите на небето бяха се смалили, вятърът вече спеше в жълтите храсти и от тишината всичко изглеждаше по-тъмно. Но на нас ни се струваше, че е много светло, че вдигаме страхотен шум и че дори сенките ни тропат по тротоара. Сърцата ни биеха като камбаните на „Александър Невски“ — също така тежко и едновременно с това звънко.

Вървяхме ние като три камбани и уж си свиркаме, а никой не се чува какво свири и дали изобщо свири. Най-напред вървят Тони и Гурко, а на три метра зад тях крача аз, нося прът с пирон и се мъча да изглеждам както обикновено.

В такъв ред пристигнахме при магазина. Както и трябваше, Тони и Гурко влязоха в магазина, а аз се спрях до вратата, но в тъмното, и започнах да се правя на балама. С едното око обаче гледам какво става вътре.

Тони се приближи до човека, който кълцаше нещо с огромен сатър, и каза:

— Добър вечер! Имате много поздрави от Спас!

— Спас ли? — учуди се човекът. — Кой е този Спас?

— От Поморие! — каза му Тони. — Спас от Поморие. Праща ви много поздрави.

— От Поморие ли? — учуди се още повече човекът. — Че аз не познавам никакъв Спас от Поморие!

— Но моля ви се, как може да не го познавате? — учуди се на свой ред Тони. — Спас от Поморие!!!

— Спас... Спас... Не, от Поморие никого не познавам! — решително каза човекът.

— Но как може? — рече и Гурко. — Нали се казвате Никола?

— Пешо, мойто момче! — отвърна му човекът. — Пешо се казвам, а Никола тука няма. Сбъркали сте адреса вероятно и...

Какво каза по-нататък, не можах да разбера, защото бях вече при салама и вършех моята работа. Вдигнах пръта и се опитах да закача конеца, на който висеше саламът. Но в тъмното не можах да го улуча. Опитах пак, но нищо не излезе. Третото замахване имаше същия резултат. Ядосах се и четвъртия път замахнах силно.

Сега вече имаше резултат — прътът се закачи на желязната кука, където висеше саламът. Аз станах вир-вода.

— Твоята кожа!!! — ругаех го наум аз. — Сега ли намери да се закачиш!

А дали говорят в магазина, или вече са спрели, не мога да чуя, защото сърцето ми бумка като тъпан и заглушава всичко останало.

— Ако са спрели — мисля си, — ще я оплескаме. Като излезе онзи със сатъра...

И пак дърпам пръта. След половин минута дърпане прътът се откачи, с него падна и саламът, а заедно с тях и сърцето ми падна в петите, защото ми се стори, че при падането саламът вдигна страшен шум.

Грабнах салама, свирнах, както се бяхме уговорили, и хукнах.

Спрях се в храстите. Там беше тъмно и листата на кестена стояха неподвижно. Сърцето ми биеше, подскачаше, обръщаше се и ме караше да издигвам като пукната гума. След малко дотичаха Тони и Гурко.

— Какво стана? — попита Гурко. — Взе ли го?

— Взех го! — казах. — А вие лесно ли се отървахте?

— Горе-долу! — каза Тони. — Все ме беше страх, че ще ме закълца със сатъра...

— Хайде да го разрежем! — предложи Гурко. — Нямам търпение!...

Вдигнах салама нагоре — на лунната светлина той изглеждаше като лакиран. После го дадох на Тони да го разреже. Всички се бяхме смълчали.

Тони извади ножа и го заби в салама. В същия момент от него потече някаква бяла струйка, която от луната изглеждаше сребърна. Ние гледахме известно време като омагьосани, а после протегнахме ръце, за да видим каква е тази струйка. В ръцете ни останаха дървени стърготини.

Саламът беше от талаш.

В градината лежеше като мъртва тишината.

Пеперудите, кестените и глухарчетата спяха. Спеше и вятърът в своите жълти храсти. Тревата беше висока, имаше алени цветя, които приличаха на петнисти хиени, имаше и птици, спящи птици.

Всичко в градината си беше същото. Ако не бяхме ние.

ЗЕЛЕНОТО КУЧЕ ЖОРЖ

Къщичките на хората от нашата улица приличаха на детска рисунка с водни бои. Само децата могат да измислят такива бои и да боядисат рисуваните си къщи с тях.

През май, когато хората от улицата боядисваха къщите си и цялата улица миришеше на боя и цъфнали божури, по нея минаваше Атанас Лудия. Той вървеше като патица, гледаше разноцветните къщи и казваше на събраните пред бакалницата хора:

— Луд на шарено се радва!

След това Атанас се засмиваше и като пулеше идиотските си очи, отминаваше нагоре към затвора. Хората се правеха, че не са чули нищо, защото майката и бащата на Атанас бяха много свестни хора, добри и всички се чудеха от къде на къде Атанас е луд. Но той си беше луд, вървеше си из улицата и като срещнеше някой, го поглеждаше с укор, поклащаше глава и казваше:

— Луд човек!

Когато Атанас отмина нагоре към затвора, слънцето се размина с него и отиде точно в обратната посока — залязваше. Повечето къщи бяха готови, боядисани, а стопаните им стояха със сложени на кръста ръце и критично ги оглеждаха. Стопаните също бяха боядисани и ако някой дойдеше до магазина за цигари, ние веднага познавахме в какъв цвят е боядисал къщата си, защото в същия беше боядисан и той.

Повечето хора бяха боядисани в бяло, имаше и жълти, а двамата братя чехлари, които навсякъде ходеха заедно, дойдоха да си купят цигари, сини като мастило. Като си купеше цигари, всеки се връщаше до дома си, заставаше отпред и запалваше една. Така си стоеше на вратата, пушеше цигара, а слънцето изсушаваше още влажните стени и те стояха под лъчите му като великденски яйца.

Така съхнеше улицата, като току-що нарисувана картичка, а ние с Тони, Гурко и Мончо седяхме пред магазина и гледахме в какъв цвят са боядисани мъжете, които идват да си купуват цигари. Но вече почти

никой не идваше и се чудехме какво да правим, когато видяхме един зелен човек да се приближава към магазина.

— Този пък кой е? — каза Гурко. — Прилича ми на борче!

— Много ти разбира главата от борчета! — отвърна Тони. — Ама нали все трябва да се обадиш... Кой мислиш, че е?

Тони питаше мене.

— Мисля, че е Човекът, който никога не лъже — отговорих аз. — Кой друг ще си боядиса къщата в зелено. Целият квартал знае кой живее в зелената къщичка.

— Може и друг! — обади се Мончо. — Какво му пречи? Боя има.

— Да, ама представяш ли си, ако има две зелени къщички — каза Тони. — Представяш ли си какво може да стане?

— Какво? — попита Гурко. — Да не стане земетресение?

— Някой може да обърка къщичките — каза Тони. — И да го излъжат. А той да мисли, че никога няма да го излъжат. Който боядиса къщата си в зелено, трябва да не лъже. Иначе не може. Хората така са свикнали.

Докато си говорехме, Човекът, който никога не лъжеше, дойде до магазина, кимна ни с глава, купи цигари и се върна в зелената си къща.

Ние гледахме след него, докато се прибере, а после станахме и тръгнахме по улицата, за да видим кой какво е направил. Някои къщи ни харесаха, за други си казахме, че може и така, а Гурко, който винаги гледа да върви наопаки, каза, че не му харесва нито една къща.

— Не ставай глупав — казахме му ние. — Я виж какви хубави цветове има. Да не би на улица „Цветна“ да има по-хубави? Или на „Камен град“?

— Не става въпрос за цветовете — обясни Гурко. — За къщите става дума.

— Какво за къщите? Къщи като къщи — боядисани, с дворове, с огради. И оградите даже са боядисани. Какво искаш от къщите?

Гурко се почеса по главата и каза, че е по-добре да не разправя нищо.

— Браво! — рече му Тони. — Браво! Затвори си устата и не казвай нищо. А твоите приятели ще се сетят сами какво мисли щуравата ти глава!

— Хич недей да разправяш! — добави и Мончо. — Не си прави труд!

— Цветовете са хубави — започна Гурко, — но къщите не са. Аз разбирам къща, ама като къщата на Слоновете.

— Такава къща значи! — каза Тони. — Като на Слоновете.

— Такава! — въздъхна Гурко. — И с тополи!

Накрая на улицата, там, където започваше улица „Цветна“, имаше една двуетажна каменна къща с три тополи. В нея живееха Слоновете. Те бяха огромни, дебели, нямаха деца, имаха пари и много приличаха на слонове, когато крачеха бавно по улицата, без да гледат никой и нищо. Тяхната къща стоеше като великан между нашите къщурки и беше оградена с висока каменна ограда, върху която имаше зазидани стъклла, та ако някой рече да се прехвърли през оградата, да се нацепи като диня.

— И с Жорж ли? — попитах аз Гурко. — С тополи и с Жорж?

— Без Жорж! — бързо каза Гурко. — Без тази гадина!

Жорж се казваше белият пудел на Слоновете, белият напарфюмиран пудел с панделка и кожена кайшка със сребърна ключалка. Нямаше друго куче, което да мразим толкова, колкото Жорж.

— Слушайте! — каза изведенъж Мончо. — Слушайте!

— Слушаме де! — скара му се Гурко. — Да не мислиш, че сме си запушили ушите!

— Казвай, Мончо! — рече Тони. — Какво има?

Тогава Мончо ни разказа идеята си. Този Мончо беше едно от децата, което не можеш да разбереш какво е — веднъж мълчи цял ден като нямо, а друг път му идват такива мисли в главата, че просто да не повярваш. Понякога мислехме, че от него ще излезе чисто и просто файтондженция, защото обичаше конете, а друг път ни се струваше, че това момче ще стане професор или дори нещо по-голямо.

Идеята му този път беше фантастична и ние побързахме да започнем осъществяването ѝ.

— С каква боя? — попита Гурко. — С каква мислите, че ще е най-добре?

— Аз мисля, че ще е най-добре с черна! — каза Тони. — Тъкмо след това ще можем и да го лъснем с четка за обувки.

— Черна боя не можем да намерим лесно — възпротивих се аз.

— Пък боята трябва да е и блажна. Иначе много лесно ще се измие! — добави Мончо.

— Тук си прав — съгласи се Тони. — Черна няма откъде да вземем. А трябва да е и блажна на всичко отгоре.

Решихме да тръгнем покрай дворовете, където още стояха кутиите с боя и четките, потопени в тях, и да си изберем цвят.

Щяхме да боядисваме кучето Жорж, белия пудел Жорж, който имаше панделка, а през зимата ходеше в балтонче от скъп плат и терлици.

Веднъж, когато Жорж съвсем безпричинно беше ухапал едно момче от нашата улица и момчето много естествено вдигна камък и го удари по десния крак, Слоницата заяви пред цялата улица, че Жорж струва три пъти по-скъпо от всички сополиви и мръсни гаменчета, които се въдят на нашата улица, и ако кракът на Жорж не оздравее, тя ще даде момчето под съд. Не можела да гледа Жорж как куца и никога нямало да понесе мисълта, че е инвалид. Тя повика лекар, който дойде с кола и с издута чанта, и стоя пет часа в къщата на Слоновете.

Жорж не окуця, но оттогава всички сополиви и мръсни гаменчета, които се въдехме на нашата улица, му имахме зъб и само чакахме удобен случай, за да му видим сметката. Такъв удобен случай все не идваше, защото Жорж излизаше винаги със Слоновете или само със Слоницата и не се отделяше много от тях. Ние го дебнехме много внимателно и Гурко беше заявил, че като го хване, ще го нареже на сто парчета и всяка седмица ще праща по едно парче на Слоницата по пощата. Ние му разправяхме, че няма да има толкова пари, но Гурко твърдеше, че Слоницата ще издържи най-много до двадесетото парче и след това ще опъне краката. Освен това той щял да праща парчетата за нейна сметка. Не знам по какъв начин това кръвожадно намерение стигна до ушите на баща му и той му тегли такъв бой, че три седмици след това Гурко спеше по корем. Като му мина малко, той заяви, че ще нареже Жорж на двеста парчета.

Така или иначе, рязането се размина на Жорж, но това съвсем не означаваше, че той може спокойно да се мотае с шантавата си панделка и да умириসва улицата на парфюм от сто лева шишенцето.

Сега щяхме да го боядисаме с блажна боя — и него, и панделката му. Само трябваше да изберем подходящата, за да произведе желания ефект. Гурко твърдеше, че като го види, Слоницата ще умре от разрыв на сърцето, а Тони казваше, че тя ще умре при падането си в несвяст —

когато пада, ще се удари в ръба на масата. Мончо беше на мнение, че тя няма да умре, а ще полудее, ще ходи из улицата и ще разправя на хората, че е Крали Марко.

Но полуудяването беше нейна работа, тя можеше да си избира което си иска от двете неща, а ние трябваше да свършим нашата работа. Обикаляхме дворовете, гледахме боите, но все не ни харесваха. Нямаше подходяща. Жълтата боя беше много бледа за нашите цели и ако си послужехме с нея, Жорж щеше да заприлича най-много на японец. Слоницата сигурно беше виждала японци, макар и на филм, и нямаше да умре от разрыв на сърцето. Имаше кафява боя, но и тя не беше смъртоносна. От нея човек в най-добрая случай можеше само да се разболее. Всъщност повече от хората вече бяха прибрали боите и четките вътре и ние нямахме богат избор.

— Със зелена! — каза по едно време Мончо. — Хайде да го боядисаме със зелена боя! Ще заприлича на жаба, а Слоницата не може да понася жабите.

— Мончо! — възклика възхитен Тони. — Ако не станеш един ден професор...

— Няма! — отговори Мончо. — Баща ми много пие. Ама давайте да намерим зелена боя, защото скоро ще приберат всички кутии.

Започнахме да търсим зелена боя и естествено беше да отидем в двора на Човека, който никога не лъже. Само неговата къщичка беше зелена, рамките на прозорците също бяха зелени, оградата и тя. Това беше боя, която ни хареса и щеше да ни свърши добра работа, стига да можеше да вземем от нея.

— Как да я вземем? — попита Тони. — Има ли предложения?

— Да му поискаме малко — предложи Гурко. — Той ще ни даде.

— Ще ни даде, ама ще пита за какво ни е — каза Тони. — И какво ще му кажем?

— Не искам да го лъжем! — каза и Мончо. — Точно него...

— А и като боядисаме Жорж, ще се вдигне аларма — обадих се аз. — Каквото и да му кажем, все ще разбере после, че е лъжа.

Тримата се замислихме, а Гурко се промъкна до двора, за да види какво е положението. След пет минути той се върна и каза, че кутията със зелена блажна боя е още на двора, зад къщата, четката също е там, а машината за пръскане е в старата барака в дъното на двора.

— А Човекът, който никога не лъже? — попита Тони.

— Седи под черешата и гледа към небето! — отговори Гурко.

Черешата беше точно на средата на двора и Човекът можеше да ни види, като вземаме кутията с блажната боя. С машината за пръскане беше по-лесно — влезеш ли в бараката, работата е свършена.

— Той не трябва да гледа към кутията, когато я вземаме — каза Тони. — Това значи, че трябва да гледа някъде другаде. Къде?

— Нали си гледа в звездите! — обади се Гурко.

— Гледа — отговори Тони, — но като чуе шум, все ще се обърне да види какво става. Не трябва да чуе шума.

Като помислихме малко, решихме един от нас да отиде при него и да завърже разговор, а останалите през това време да вземат кутията и да я отнесат в бараката, при машината за пръскане.

— Това е ясно — каза Мончо. — Но най-напред трябва да хванем Жорж и да го домъкнем до двора. Не можем да задигнем четката и кутията и да ги държим някъде три часа. Човекът може да си ги прибере.

Това беше чиста истина и ние тръгнахме да ловим Жорж. Вървяхме някъде до средата на улицата, когато Тони се сети и каза:

— Абе, с голи ръце ли ще го ловим? Трябва да го примамим с нещо. Иначе няма да дойде.

Тримата се съгласихме с него, но не виждахме с какво можем да го примамим.

— Нещо за ядене! — каза Тони.

— Кой знае какво яде! — замисли се Мончо.

— Аз видях веднъж как му дават филе — обади се Гурко. — Нарязано на филийки.

— Ти ял ли си филе? — попита го Тони.

— Не съм! — отговори Гурко. — Нали ти казвам, че гледах, като даваха на Жорж.

— Тогава откъде ще го вземем! — каза поучително Тони. — Погодбре да помислим имаме ли нещо вкъщи.

Започнахме да мислим, но не можахме да измислим нищо, което да се хареса на Жорж и да го примамим към нас.

— Нямате ли нещо завързано у вас — попива Тони. — Малко ни трябва.

— Нямаме — отчаяно каза Гурко. — Само хляб и леща. А, сетих се — има мармалад!

— Какъв е?

— Шипков!

— Няма да хареса на Жорж! Трябва някакво месо или салам!...

У Мончови нямаше никакво месо, у нас също. Тони каза, че и той не е виждал скоро салам или нещо друго, което да хване окото на Жорж. Положението започна да не ни харесва. Можеше да се провали целият план.

— Трябва да измислим нещо! — каза Тони. — Друг изход няма!

И тогава, още преди да сме започнали да мислим, Гурко ни смяя с предложението си:

— Да вземем нашето куче, то нали е женско!

— И после какво? — попитахме ние, като още не можехме да се опомним от тази блестяща идея.

— Ще отворим вратата и ще го пуснем вътре — отговори Гурко.

— Жорж ще дойде при него, ще започнат да се душат и...

Така и направихме. Отворихме внимателно желязната врата и пуснахме Зорка вътре. Гурко държеше края на верижката на Зорка, Мончо беше разтворил пазарската чанта на майка си, а ние с Тони стояхме със запретнати ръкави и чакахме да дойде Жорж. Беше време, когато той правеше вечерната си разходка по двора.

— Ами ако дойде Слоницата? — прошепна Гурко. — Какво ще правим?

— Ще я пъхнем в чантата и ще я продадем на битпазар! — отговори му Тони. — Не се беспокой за нея, гледай, като дойде Жорж, да изтеглиш верижката назад.

В това време Жорж дойде, завъртя се около Зорка, започна да я души и да сумти. Гурко това и чакаше — той стисна зъби и започна да притегля верижката към себе си. Зорка отстъпваше, Жорж се въртеше около нея, а Гурко дърпаше верижката. Най-накрая Жорж дойде наблизо, усъмни се за минута, стана подозрителен, но Зорка разсейваше вниманието му и докато се опомни, ние с Тони се хвърлихме, сграбчихме го и го напъхахме в пазарската чанта на Мончо. Чу се само едно изквичаване, Гурко издърпа Зорка от двора и след това се понесохме към къщата на Човека, който никога не лъже.

Спряхме чак пред двора му, за да си поемем дъх. Жорж квичеше и се опитваше да лае, но Мончо стискаше здраво чантата и отвътре се чуваха само неясни звуци и ръмжене. Влязохме в съседния двор, където живееше бай Чавдар Файтонджията, и се притаихме до оградата.

Човекът, който никога не лъжеше, седеше под черешата и гледаше звездите.

— Хайде отивай! — каза ми Тони. — И гледай да говорите по-дълго, вие се разбирате. Говори му за звездите или за вятъра, или за каквото искаш, само по-дълго да е.

Аз бутнах вратата и влязох при Човека, който никога не лъже.

— Добър вечер! — казах високо, за да ме чуят и да започнат.

— Добър вечер! — отговори Човекът. — Какво те носи насам?

— А, нищо особено — започнах аз, — просто дойдох да си поговорим. Ако нямаши нищо против.

— Нямам! — усмихна се Човекът. — Казвай за какво ще говорим!

— Не че имам подгответена тема в момента — казах аз тактично, — но ме интересува, като си бил малко момче, също ли не си лъгал никога.

Човекът се засмя.

— Тогава съм лъгал — каза той. — Чак пушек се вдигаше.

— А череши крал ли си?

— Череши не, не ги обичах чак толкова. Но имаше една праскова, накрая на улицата...

Тази нощ говорихме с Човека, който никога не лъже, за най-различни неща, говорихме за звездите и за вятъра, за жените и за движещите се облаци, за дъждовете, които падат през есента и ни разделят от лятото...

Аз съвсем; забравих за какво съм дошъл и чак когато чух изсвирването на Тони, се сетих за Жорж. Сбогувах се с Човека, който никога не лъже, и излетях на улицата. Там, притаени до оградата, стояха Тони, Гурко и Мончо.

— Ти се разсира да говориш — каза Тони. — Ела да ти го покажем на светло!

На светло Жорж приличаше на ливада. Дори и ливадите нямаха такъв свеж и ярък зелен цвят. Като го гледах, ми се струваше, че ей

сега ще дойдат овце и ще започнат да пасат по ливадата.

— Най-напред го минахме с машината — каза Гурко. — Напръскахме го три пъти за всеки случай. Всеки по един път.

— А после го боядисахме с блажна боя — добави Тони. — Много работа беше, но я свършихме като хората.

— Добра работа сте свършили! — казах аз, като оглеждах критично Жорж. — Даже очите му сте се опитвали да боядисат зелени. Ами ако ослепее?

— Гуркова работа — рече Тони. — Нали го знаеш...

— Няма да ослепее — с несигурен глас каза Гурко. — Кучетата не ослепяват...

Мончо също беше на мнение, че Жорж няма да ослепее, та затова рекохме да проверим кой е прав. Заведохме го в двора на Гурко, взехме една много дълга дъска и я изправихме на едната ѝ страна. Аз и Мончо държахме двата края на дъската, а Гурко върза Жорж с въжето за пране и го пусна да върви срещу дъската.

— Ако се бълсне в дъската, значи е ослепял! — каза Тони.

Нощта беше тъмна и ние се взирахме да видим къде е Жорж. Минаха няколко минути, но Жорж го нямаше.

— Пусна ли го вече? — извика Мончо нетърпеливо.

— Пуснах го! — отговори Гурко. — Няма ли го още при вас?

— Няма го! — каза Мончо. — Сигурно е отишъл на друга страна.

Жорж наистина беше отишъл на друга страна, защото въжето беше много дълго и му позволяваше да ходи където си иска.

— Така не може! — рече Тони. — Много му е дълго въжето.

Решихме да намалим въжето и Гурко да върви непосредствено след Жорж, за да не му дава да се отклонява накъдето му скимне.

Намалихме въжето, хванахме пак дъската и зачакахме. Гурко тръгна от средата на двора с Жорж, а ние се мъчехме в тъмното да видим къде е.

По едно време чухме гласа на Гурко.

— Ходи като слепец! — казваше той с поразтреперан глас. — Лута се натам-насам, като че ли нищо не вижда.

— Само се преструва на сляп — успокои го Тони. — Недей да се хващаш на тези номера, ами го води към дъската.

— Водя го! — каза Гурко и мълкна.

Докато чакахме Жорж да дойде, тихичко си говорехме дали е ослепял, или само се преструва. Изведнъж нещо се бълсна с все сила в дъската, събори я, а после тупна на земята.

— Ослепял е! — извика Тони. — Бълсна се в дъската!

— Ослепял е друг път! — каза нещото, което тупна на земята. — Той прескочи дъската. Ама аз не можах да я видя!

Беше гласът на Гурко.

— Да не би ти да си ослепял? — запита Тони. — Какви са тези салта?

Гурко постоя малко, потърка си рамото, а после всички тръгнахме към каменния дом на Слоновете, за да оставим Жорж. Мончо го носеше в пазарската чанта на майка си. Когато стигнахме до каменната ограда, чухме Слоницата, която разтревожено викаше:

— Жорж! Ж-о-о-рж!!! Къде си, шери?

— Какво е това „шери“? — попита Гурко.

— Мълчи сега! — скара му се Тони. — Ще ни чуе!

— Покажи се, шери! — викаше Слоницата. — Недей да се криеш! Ах, какво си непослушно куче, боже мой! Ж-о-орж! Ж-о-о-рж!

— Пускай го! — прошепна Тони на Мончо. — Сега е моментът.

Мончо отвори чантата и пусна Жорж. Той изгалопира през градината и отиде в краката на Слоницата.

— Ах ти, немирнико! — започна галено да му се кара тя. — Ще се криеш от мене! Няма да ме слушаш! Немирник такъв!...

Двамата тръгнаха към осветената веранда от стъкло, където имаше маса и четири стола. Там, когато времето беше хубаво, Слоновете закусваха. Слоницата стигна първа, отвори вратата и пусна Жорж вътре. После влезе и тя.

— Сега! — прошепна Тони. — Гледайте!

Чу се ужасен вик, после още един, а след това видяхме как Слоницата падна, притиснала ръце към сърцето си. Тя удари главата си в ръба на масата и изчезна от погледа ни.

Настъпи тишина.

— Свърши! — прошепна Гурко. — Разрыв на сърцето!...

— Ами, разрыв! — каза Тони. — Не видя ли, че се удари в ръба на масата!

— Не можа да полудее! — разочаровано каза Мончо.

Ние постояхме още малко, но на верандата беше тихо, никой не мърдаше. После от вътре излезе Слона с вестник в ръка. Той погледна, пое дълбоко въздух, хвърли вестника и се наведе към падналата си съпруга.

— Да изчезваме! — каза Тони. — Да изчезваме, докато не е станало късно.

И ние си плюхме на петите.

На сутринта улицата осъмна във викове и писъци. Слоницата не беше умряла. Тя държеше Жорж в ръце, ходеше по улицата и пищеше колкото има сила. А сила тя имаше за трима. Заедно с нея крачеше Слона, мълчеше мрачно и непрекъснато гледаше наоколо, като че ли веднага щеше да открие кой е боядисал Жорж.

Жорж се беше свил в ръцете на Слоницата, съвсем приличаше на ливада и имаше толкова зелен цвят, че по него кацаха пеперуди.

Хората бяха излезли навън, гледаха Жорж и Слоницата и си умираха от смях. Бай Чавдар файтонджията даже се задави и влезе вътре да пийне малко вода и да доведе жена си и тя да види. Ние също стояхме с децата и се смеехме. А Слоницата побесня съвсем.

— Смейте се, простаци такива! — крещеше тя. — Смейте се! За това скъпо ще ми платите!!! Ще дам под съд цялата улица!!!

— Извинете, госпожо — каза Човекът, който никога не лъже, — но това ще създаде известни неудобства. Подсъдимата скамейка е много малка за цялата улица. Ще трябва да ни съдят на стадиона.

— Или в кино „Гlorия“! — добави Железничаря.

— И след това ще ни пуснат филм! — казаха двамата братя чехлари. — Любовен!

Те обичаха любовните филми.

Но Слоницата не ги слушаше. Тя се втренчи в Човека, който никога не лъже, и каза, като едва сдържаше яростта си:

— А може би не цялата улица, а само тебе ще дам под съд! Скамейката ще стигне за тебе!

— Ако това ви направи щастлива, госпожо — усмихна се Човекът, който никога не лъже, — с най-голямо удоволствие ще седна на скамейката. Но боя се, че няма да ви направи. Не ми е по силите да ви направя щастлива.

— А ти е по силите да боядисваш чуждите кучета!!! — изкреша Слоницата ввесена. — По силите ти е, нали?

— Събркали сте адреса, мадам! — каза спокойно Човекът. — Силите ми не са чак толкова много. Въпреки че това е великолепна идея!

— Кое!!! — извика Слоницата извън себе си. — Кое е великолепна идея?

— Идеята да боядисат кучето ви в зелено, мадам! — учиво отговори Човекът. — Зеленото е много приятен цвят. Пролетен!

— Митко, този човек е боядисал Жорж! — извика Слоницата на мъжа си. — Той го е боядисал. Ще го дадем под съд. Там ще му затворят устата.

— Искам да ви открия една малка тайна, мадам! — каза Човекът, който никога не лъже. — Аз не съм боядисал кучето ви. Имате грешка.

Слоницата го погледна с такава омраза, че ни се стори, че ей сега ще изсъска и ще забие отровните си зъби в него.

— Може и да нямам грешка! — каза тя. — Само ти от цялата улица имаш зелена боя. Никой друг не боядисва къщата си в зелено. Ти си го боядисал, а как — това ще обясниш в съда. Ще искам да те интернират!!! Голтак такъв!!!

— Като не обръщам внимание на последната дума, искам да кажа, уважаема госпожо, че въпреки зелената боя, която само аз имам, не съм боядисвал вашето животно.

— Жорж не е животно! — възмутено извика Слоницата. — Той е повече човек, отколкото всички, които са събрани тук!

— Както и да е — отговори Човекът, — по това може да се спори. Но ако се върнем на любимата ни тема за боядисването, то трябва да кажа, че аз не съм боядисвал това, което е в ръцете ви. Решително не.

— Можеш ли да докажеш, че не си ти? — запита Слоницата.

— Но аз ви казвам, че не съм! Не ви ли стига?

— Ти можеш да кажеш всичко! — засмя се нервно Слоницата. — Но кой ще ти повярва. Лъжеш като циганин. В съда се интересуват не от думи, а от факти. А те са против теб!

Тогава всички завикаха:

— Как не ви е срам! — викаше Кольо Бръснаря. — Той никога не лъже...

— Да не мислиш, че заради твоя мръсен пес Човекът ще вземе да лъже! — ревяха двамата братя чехлари. — Да му пикаем на кучето...

— Луд човек! — казваше с укор Атанас Лудия, който също беше тук и поклащаше глава.

Вдигна се страшен шум, всички викаха, Слоницата също викаше и така се надвикуваха около пет минути. Като утихна, Слоницата каза:

— Не ме интересува дали лъже, или не. Само той има зелена боя от улицата и боята е същата, с която е боядисан и Жорж. Съдът ще установи това лесно. А после той си знае работата.

— Може и да не е същата! — каза Железничаря. — Я да видим!

Приближиха Жорж до оградата. Кучето се сливаше с дъските. Нямаше никаква разлика.

— От същата боя е! — победоносно каза Слоницата. — Ще ми разправяте, че не лъже!

В това време изникна и Слона, който беше изчезнал някъде. В ръцете си държеше кутия с боя и четка.

— Кутията е пълна с косми от Жорж! — каза той ехидно. — И четката е с косми! Нà, вижте!

И той поднесе кутията и четката под носа на хората. Те се наведоха и видяха, че и четката, и кутията бяха пълни с косми от козината на Жорж. Настъпи тишина, пълна тишина, чуваше се как пръхтяха конете на бай Чавдар Файтонджията.

— Намерих ги в бараката му! — злобно каза Слона. — В неговата барака. И там има козина. Можем да отидем да видим.

Никой не помръдна от мястото си. Хората мълчаха и гледаха Човека, който никога не лъже. Той стоеше объркан и не знаеше какво да прави.

— Лъжец! — каза високо Слоницата. — Уж никога не лъжел!

— Не лъже само когато спи! — ехидно каза и Слона. — Пък може и тогава да лъже!

Хората от нашата улица мълчаха потресени и гледаха към Човека, който никога не лъже. Такава тишина дотогава не бях виждал.

И изведенъж чух гласа си да казва в тишината:

— Той наистина никога не лъже!

Слоницата ме погледна злобно и попита:

— Не лъже ли? Я да мълчиш, гамен с гамен! А сега защо изльга, че не е боядисал кучето? Страх го е от съда!

— Той не го е боядисал! — казах аз.

— А кой? — попита Слона.

Аз мълчах. Исках да кажа, че ние сме го боядисали, но гърлото ми се беше схванало и не можах да кажа една дума.

— Кой? — пак попита Слона. — Да не би аз да съм го боядисал?
Тогава чух гласа на Тони.

— Ние го боядисахме! — високо и звънко каза той. — Аз, Гурко, той и Мончо. Взехме вечерта кутията и четката и докато Човекът, който никога не лъже, седеше под черешата, боядисахме Жорж.

— И с машината го минахме! — добави Гурко. — За по-сигурно!
Хората облекчено започнаха да се смеят.

— И вие лъжете! — извика Слоницата. — Лъжете, за да го отървете! Как пък не ви е видял, когато сте боядисвали Жорж? Лъжете! Той ви е казал да го боядисате!

— Той говореше с Човека, който никога не лъже — посочи ме Тони. — А ние през това време го боядисахме.

— Какво ще й обясняваш! — каза Мончо. — Стига ѝ и толкова!

— Гамени!!! Простаци!!! Дрипльовци!!! — разкрещя се Слоницата разярена. — Ще ми платите за всичко!!!

Хората отново започнаха да се смеят, тупнаха ни по раменете, а двамата братя чехлари обещаха да ни направят по едни сандали без пари и да ни заведат на екскурзия до Лакатник с влака.

Дълго време след това Жорж ходеше като ливада, докато най-накрая се сетиха и го остригаха до кожа. Чехларите ни направиха по едни сандали без пари и ни водиха до Лакатник на екскурзия. Освен това бай Чавдар Файтонджията ни вози три пъти с файтона до гарата, а оттам ние се връщахме пеша.

Когато се върна от командировка и научи всичко, баща ми ме хвани за двете уши и строго попита:

— Вие ли боядисахте Жорж?

Аз изтръпнах и бях готов да си отнеса боя, но баща ми каза:

— Като му порасне козината, боядисайте го пак!

КРАДЦИ НА ЧЕРЕШИ

Зрееха черешите и ние отивахме да берем череши от двора на Железничаря.

Беше се стъмнило, имаше звезди, но луна нямаше, кой знае къде ходи луната понякога — по цяла нощ я няма. Гурко закъсня както винаги и трябваше да го чакаме половин час. Сигурно техните го бяха хванали да помага в работилницата и сега рендосваше някоя дъска.

— За три дни баща му прави един кошер — каза Тони. — С отворчета, с площадки за кацане и всичко. На четвъртия ден го боядисва и е готов.

— Гурко разправяше, че баща му можел да направи един кошер за шест часа — забелязах аз. — Като половин час не работи, защото обядва.

— Може, ама друг път! — убедено каза Тони. — Като може, защо не ги прави?

— Ще им се подбие цената! — обясних му аз. — Друго е, като кажеш, че си се блъскал пет дни да го правиш. Ще му вземеш повече.

— Може и да си прав — съгласи се Тони. — Баща му ги разбира тези работи повече от нас.

На улицата беше тъмно и топло, само пред бръснарницата на Кольо Бръснаря слабо светеше уличната лампа. Останалите лампи изобщо ги нямаше — отдавна им бяхме видели сметката с прашките.

Щяхме да скупим и тази, но досега все ѝ се разминаваше — тъкмо се сетим за нея и ни се случи някоя по-важна работа. Както сега например — да береш череши е сто пъти по-интересно, отколкото да чупиш лампа, въпреки че един ден и това щеше да стане.

Всъщност, откакто бяхме задигнали големия салам, който се оказа пълен с талаш, ние се зарекохме да не правим вече подобни неща.

Но черешите бяха нещо съвсем друго. Първо, те бяха на нашата улица, тук растяха и зрееха и това ни даваше право над тях. Ако не ги оберем ние, ще ги оберат децата от улица „Цветна“, като при това

изпотъпкат всичко в двора. Освен това с черешите работата е ясна, знаеш, че не са от талаш, знаеш откъде да минеш, за да ги обереш, знаеш кога са най-вкусни...

С черешите всичко е просто.

От горния край на улицата се чу изсвирване и след малко пристигна Гурко, като пъхтеше и шумно издишаше.

— Стига с тези кошери бе! — каза му Тони. — Чорба ли ще правите с тях? Досега сте направили един милион кошери. Да не мислиш, че в България има един милион пчели?

— Може и да има! — обадих се аз. — Не се знае!

— Да, ти си ги броил! — ядоса се Тони. — Една по една, със сметалото!...

— Няма кошер! — каза тържествено Гурко. — Има една друга работа!!!...

— Каква работа? — запитахме почти едновременно с Тони.

— Като стане готова, ще я видите — отговори уклончиво Гурко.

— Още не е готова!

— И това ми било приятел! — каза Тони. — Ние го чакаме тута половин час, а той мрънка и не ще да каже на приятелите си какво правят в работилницата.

— Приятел и половина! — обадих се и аз.

Гурко се почеса по главата, погледна ни, за да види дали говорим сериозно, и после каза:

— Добре де, добре де, ще ви кажа. Правим колесница.

— Какво? — запитахме ние, недоумявайки.

— Колесница! — отговори Гурко. — Не знаете ли какво е колесница?

— Ти да не си пиян бе? — запита със съмнение Тони. — Чуваш ли се какво приказваш?

— Не съм! — каза Гурко. — Защо?

— Какво ще ги правите тези колесници? Кошерите ми е ясно за какво са, ама колесниците? Да не вземе някой да ходи на работа с колесница. Нали хората ще се скъсат от смях.

— Ще ги пуснат по линията на трамвая — добавих аз. — И на тях ще се возят само с карти.

— Много ви разбира главата от колесници — каза Гурко.

— А ти, като разбиращ, кажи, за какво я правите тази колесница?
До Банкя ли ще ходите с нея?

— Правиме я за музея! — каза пренебрежително Гурко. —
Някога е имало такава и сега ние я правим същата. По чертеж.

Ние се ядосахме, че Гурко говори като професор, и го
попитахме:

— И ще ходим ли сега за череши, или няма?

— Как няма — каза Гурко. — Нали за това сме се събрали.

— Да тръгваме тогава — казах аз, — че стана вече късно.

Влязохме в двора на Тони и оттам започнахме да се прехвърляме
през оградите. Бяхме вече стигнали до двора на Железничаря, когато
Тони, който вървеше отпред, изруга и спря.

— Какво стана? — прошепна Гурко. — В коприва ли се опари?

— Заковали са дъската! — шепнешком отговори Тони. — Нали я
бяхме отковали по-рано и имаше дупка.

— Аман от тези бакали — казах аз. — Заковали са я, да не би
случайно да им избягат кокошките. Страшни скръндзи са.

Бакалите наистина бяха скръндзи, въпреки че някога имаха
бакалница и крадяха на поразия. На тях все им бягаха кокошките и те
ги търсеха по дворовете на цялата улица, като постоянно се
припознаваха и разправяха за всяка втора кокошка, че била тяхната. И
сега бяха заковали дъската, която ние отковахме преди два дни, за да
можем да влезем в двора на Железничаря.

— Няма как — прошепна Тони. — Ще трябва да се прехвърляме
през оградата.

Ние се прехвърлихме в двора на Железничаря. Скочихме в
някакви бодливи храсти, одраскахме се, но си мълчахме, защото ако
някой иска да не се драска и да не скача от оградите, отива и си купува
череши от пазара.

След това изпълзяхме от храстите, спряхме и се огледахме. В
тъмното светеше прозорецът на спалнята. След малко светлината
угасна и светна прозорецът на кухнята. Виждаше се жената на
Железничаря, която стоеше с гръб към прозореца и си оправяше
косата. Тя имаше дълга руса коса, никога не я къдреше и когато
слънцето грееше върху нея, косата блестеше като слюда.

Тя дълго си оправяше косата, после се махна от прозореца, но
светлината не угасна. Трябваше да почакаме, докато си легне, иначе

можеше да ни види. Пропълзяхме назад в храстите и легнахме там.

В двора беше тъмно и топло, миришеше на божури и люляк. Звездите се бяха отдалечили в небето, а ние си приказвахме шепнешком за Железничаря.

— Той е добре — каза Гурко. — Има си униформа, има си свободни билети и пътува където му хрумне.

— Това му е хубавото — каза и Тони. — Ако иска, пътува за Варна, ако иска — за Пловдив, ако иска, може да пътува и за Бургас. Седи си в купето, а срещу него летят гари, къщи, ниви. Това е живот.

— Живот е — съгласих се аз. — По цели седмици пътуваш, разкарваш се насам-натам, сега си в един град, след три часа си в друг, а вечерта си в съвсем нов град. Колко работивиждаш — друг не може да ги види за една година. Ние сега седим в този двор, а човекът си пътува някъде, кой го знае къде...

— И аз веднъж пътувах до Перник — каза Гурко. — Спирахме на петдесет и две гари.

— До Перник е близо и няма петдесет и две гари — забеляза Тони. — Ами знаеш ли, че сега Железничаря може би пътува за Русе. Ходил ли си в Русе?

— Не съм! — със съжаление отвърна Гурко.

— Чак на Дунава е! — каза му Тони. — Цяла нощ се пътува и на сутринта си там.

Гурко си отвори устата, за да каже нещо, но не можа, защото в това време вратата откъм улицата се отвори и в двора влезе човек. Той се запъти към къщата.

— Железничаря! — прошепна Тони. — Сега я оплескахме!...

— Да офейкаме, докато е време! — предложи Гурко. — Железничаря обича да седи в двора. Като излезе и ще ни види.

Ние се заоглеждахме, но разбирахме, че най-много един ще успее да се прехвърли през оградата, а останалите Железничаря ще пипне.

— Да почакаме, докато влезе вътре, и после да се измъкнем през вратата — казах аз.

Така и направихме. Притаихме се в храстите и гледахме кога Железничаря ще си влезе, та да офейкаме.

Но той стигна до вратата и не влезе вътре, ами спря и почука. Вратата се отвори веднага и на прага се показва жената с русите коси.

Тя хвана човека за ръцете. Светлината падаше върху тях и ние видяхме, че този човек не беше Железничаря. Жената го притегли към себе си, те влязоха вътре и вратата се затвори.

Ние мълчахме. Звездите бяха отишли далече на небето, в двора миришеше на божури и на люляк. На десет крачки от нас бяха узрелите череши.

— Не беше Железничаря! — каза Гурко замислено.

— Разбира се, че не беше! — тихо каза Тони. — Беше друг!

— Сега Железничаря може би пътува за Русе — казах аз. — Цяла нощ.

Прозорците на кухнята угаснаха и след секунда светна в спалнята. Прошумя вятър в храстите над нас и далече някъде иззвиривлак.

— Ще ѝ строша прозорците! — каза Тони. — На сол ще ги направя! Още сега!

— Прозорците са и на Железничаря! — напомних аз.

— Тогава да изпочупим розите и цветята в градината — предложи Гурко. — Да изпотъпкаме всичко!!!...

— Цветята също са и на Железничаря — каза Тони. — Той обича да седи в градината.

Мълкнахме безпомощни и сърдити. На десет крачки от нас бяха узрелите череши. Миришеше на цветя и на вятър, който идва отдалече и носи аромата на всички места, откъдето е минал.

Прозорците на спалнята угаснаха.

В тъмната нощ стояхме ние, трима крадци на череши, звездите бяха безкрайно далече от нас, бяхме гневни и безпомощни.

ВИЖДАХ ЗЕЛЕНАТА ЛОЗА

— Това момче взе да се оправя! — каза баща ми на майка ми, като наблюдаваше как нося хляб и вода на кокошките. — Ей го, дори кокошките започна да храни! Може пък да излезе човек от него, а?

— Може! — съгласи се майка ми. — Още нищо не е загубено.

Това лято с мен се случиха толкова много неща и бях забъркан в толкова много истории, че родителите ми цял ден се чудиха на моето желание да храня кокошките.

Но после майка ми каза, че във всеки човек има добро, което дреме и чака да бъде разбудено, и всеки човек е добър човек. Всеки човек се ражда добър. А после става какъвто го направят. Някои стават и директори на училища.

Майка ми се сърдеше на директора на близкото до нас училище. Той беше отказал да запише в първо отделение сестра ми. Тя беше малка и трябваше да тръгне на училище чак след една година, но майка ми искаше да я запише по-рано, та по-рано да свърши. Искаше да спечели една година, а директорът не даваше.

Носех хляба и водата, за да нахраня кокошките, а нашите още не можеха да ми се начудят. Дотогава към кокошките се отнасях сдържано, дори отношението ми имаше лек оттенък на презрение. Забелязвах ги само когато кудкудякаха и не пропусках случая да ги наругая, разбира се, наум.

— Тъка-тъка-тъка! — виках аз, докато влизах в кокошарника. — Ето ви вода! Стойте мирно де, ще ми извадите очите.

Два дни преди това ние седяхме в храстите на градинката и разпределяхме мушмулите на нашата улица. Беше се стъмнило, мракът, топъл като родопско одеяло, ни обгръщаше отвсякъде и миришеше на косена трева. По улицата беше тихо, нямаше никой, само сто и двадесет килограмовата баба Райна седеше пред вратата си на столче, пушеше цигара и пламъчето светеше като червена точка в мрака.

Баба Райна беше добра жена, само че много дебела, тежеше сто и двадесет килограма, и като седнеше на столчето, не се виждаше никакво столче — изглеждаше като че ли седи на земята. Тя пушеше цигари и оцет пиеше, и какво ли друго не правеше, за да отслабне, но нищо не помагаше и тя си стоеше все на сто и двадесет килограма.

Ние разпределяхме мушмулите от улицата — на всеки определяхме дръвче, той трябаше да го наблюдава, да гледа как зреят мушмулите и когато сметне, че са достатъчно зрели, да ги обере. Разпределението се налагаше поради това, че миналото лято имаше вечери, когато децата от цялата улица се събираха на една мушмула и под нея ставаше митинг. И ако не ни подушеха предварително, на всеки сепадаше по една или две мушмули. Което беше смешна работа и изобщо не си заслужаваше труда. Затова тази година решихме да направим план и всеки да бере мушмули от определеното му дръвче.

Стояхме така в храстите и разпределяхме мушмулите, баба Райна си пушеше цигарата и мракът беше топъл.

В това време откъм горния край на улицата, където се намираше затворът, се чу тропот, някакви хора тичаха към нас и хвърляха дрехите си в движение.

Ние подадохме глави от храстите и видяхме двайсетина мъже в затворнически дрехи на раята да тичат право към градинката.

И както тичаха, налетяха точно на участъка, който е на ъгъла. Постовият се обърка, започна да вика „Стой, стой!“, ама никой не спираше.

— Стой! Стой! — викаше постовият. — Ще стрелям!!!

Никой не спираше и постовият стреля във въздуха. Двама от затворниците веднага паднаха, а останалите се разбягаха из дворовете.

От участъка наизскачаха хора, постовият им обясни каква е работата и те се втурнаха по дворовете.

Ние тръгнахме подир тях, но ни казаха да си гледаме работата и да изчезваме, че нещо може да стане и после няма да могат да ни платят на бащите и майките ни. Върнахме се отново в храстите и започнахме да наблюдаваме входа на участъка.

Там докарваха заловените затворници. Един по един ги докарваха, кой свален от някое дърво, кой се притаил до оградата, кой се затворил в нечий клозет.

— Колко бяхте? — ги питаха.

Казваха, че не знаят точно, изкарали ги на работа както винаги, работили на тухларната и на връщане конвойният се заприказвал пред вратата на затвора с една жена, започнал да ѝ обяснява нещо, били почти пред вратата на затвора, та не се тревожел особено. И те като видели, че той твърде подробно ѝ обяснява, хукнали да си купят цигари и някои други работи.

Ама не знаели, че точно тук има участък.

— Друг път да знаете! — им казваха и ги вкарваха в участъка.

Ние стояхме в храстите, гледахме, докато всичко свърши. На улицата пак настъпи тишина. Баба Райна се беше прибрала, на нощното небе трептяха звездите и ние решихме да се разотидем.

На връщане минах през двора на Атанас Лудия, там имаше мушмула, която определиха на мене. Не че беше нещо особено, но тъй като с Атанас Лудия сме съседи и мушмулата ми е под носа, решиха, че най-подходящо е да ми предоставят именно нея. Аз не бях много доволен, защото това беше една средна мушмула, раждаше горе-долу мушмули, но не можеше и да се сравнява с дръвчетата в двора на бай Чавдар Файтонджията или пък с тази на Кольо Бръснаря. Но все пак рекох да я видя, да проверя как е, защото аз ще бера от нея и трябва да познавам състоянието ѝ.

Огледах мушмулата и като се прекачих през оградата, скочих в нашия двор. Когато минавах покрай бараката, от нея се чу някакъв шум, нещо падна и после всичко утихна пак. Бараката ни е свързана с кокошарника, залепени са един до друг гърбовете им, затова си помислих, че кокошките са се размърдали насиън и някоя е паднала на земята.

Все пак решил да проверя и когато отворих вратата, изведнъж се сетих за затворниците.

— Кой е тук? — попитах тихо. — Има ли някой?

Никой не отговаряше. Но нещо се размърда едва забележимо в мрака и пак се притаи.

— Има ли някой? Ще светна с фенерчето и ще видя!

— Има! — каза шепнешком един глас. — Не светвай с фенерчето, защото ще ни усетят!

— От онези ли си? — попитах.

— От онези!

Не знаех какво да правя. Докато обмислях, той се обади пак:

— Слушай, малкия, недей да казваш на никого! Моля ти се! Нека се разберем като мъже!

— Да се разберем! — казах. — Само че още не съм мъж!

Онзи отговори, че това няма значение, то не се мерело с възрастта. Макар и малък, аз съм бил вече мъж и щял съм да го разбера. Той не бил виновен, друг бил виновен, но го набедили и го осъдили на девет месеца. Искал само да разкрие истината, за да си пострада другият, който наистина бил виновен и не бил никакъв мъж. Само това искал и нищо друго.

— Май ме четкаш — усъмних се аз. — Всички разправят, че другите са виновни! И аз така казвам, като направя нещо!

Той каза, че този път наистина не е виновен, щял да се закълне, в когото искам. Само желаел да се разкрие истината, а после щял да се върне в затвора. Но нямало да остане там, защото ония ще разберат, че не е виновен. И тогава ще ми купи каквото си поискам.

— А бе ти, че няма да се върнеш, няма! — казах аз. — Ама защо ме будалкаш само!

— Ще се върна! — каза той разпалено. — Ще видиш, че ще се върна!

Тогава си спомних думите на майка ми, че всеки човек се ражда добър, че у всеки човек дреме доброто и чака да бъде разбудено.

„Може пък да се върне!“ — помислих си аз.

И реших да разбудя доброто у този човек, да го събудя и да го оставя будно, дори и да не се върне, нека бъде добър, да станат добрите хора с един повече.

А на другата сутрин поисках да храня кокошките. Станах рано, за да не ме изпревари някой, взех хляб и вода и казах, че там ще им надробя.

Нашите бяха изумени. Разбира се, най-напред се усъмниха, че съм направил нещо в махалата.

— Какво си направил? — запита майка ми. — Казвай какво си направил и недей да мислиш, че боят ще ти се размине, като нахраниш кокошките!

— Нека най-напред ги нахраня — помолих аз, — пък после ще говорим.

Докато хранех кокошките, майка ми чакаше всеки момент да се отвори пътната врата, в двора да влезе някоя разярена съседка и да

разкаже за последните ми престъпления.

Но никой не дойде. Майка ми почака, почака, а после реши, че може би най-накрая ми е дошъл умът в главата. И отиде на пазар.

Към десет часа аз пак дадох на кокошките. И сирене им дадох, за да снасят повече. Майка ми беше на пазар и не видя, но баба ми едва не се просълзи от радост. Каза, че най-накрая бог я чул.

Когато баща ми се върна от работа, двамата с майка ми седнаха в двора и започнаха да обсъждат моето поведение.

— Или е направил нещо — каза баща ми, — или ще го направи утре! В това можеш да бъдеш сигурна!

— Нищо не е направило момчето! — защити ме баба. — Даже сирене занесе на кокошките. Чуло някъде, че така снасят повече.

Аз ги оставил да се чудят и излязох на улицата, където Гурко свиркаше от петнадесет минути.

— Много вода взеха да пият тези кокошки! — отбеляза баща ми, като наблюдаваше как влизам в кокошарника. — И както са се разяли, няма да можем да ги изхраним. Много хляб отива!

— Стойте мирно де! — виках аз вътре в кокошарника. — Стигахте скачали такива!

Храних кокошките и втория ден. Бяхме се уговорили с человека да му намеря никакви стари дрехи. След това щяхме да ходим заедно с него да разкрием цялата истина. С такъв мъж като мене всичко било лесно. Ще пипнем виновника и ще го предадем на властта.

Когато се стъмни, аз му отнесох едни стари панталони на баща ми и една риза, която взех от гардероба.

На сутринта отидох да нахраня кокошките, както се бяхме уговорили. Но человека го нямаше там. Беше изчезнал.

Заедно с него бяха изчезнали и четири кокошки.

Аз се върнах в стаята и седнах на леглото. Слънцето блестеше и пълнеше стаята с потоци от светлина. През прозореца виждах зелената лоза и изрязаните ѝ прозрачни листа с бисерни капчици по тях. Гълъбарите от улицата вече бяха вдигнали гълъбите и те летяха в чистото синьо небе.

СНЕГЪТ ВСЕ ВАЛЕШЕ

Файтонът се носеше из улиците и фенерите от двете му страни топло грееха. Валеше тихо сняг, всичко наоколо безмълвно побеляваше.

Беше пред Нова година.

Ние излязохме на големите улици, там гърмеше музика, във въздуха горяха и се разпръскаха бенгалски огньове, хората грабеха новогодишни играчки, продавачите на сурвачки викаха с последни сили:

— Айде! Айде на сурвачките! Голямото намаление!...

Носехме се безшумно, фенерите намигаха на срещнатите момичета, а на капрата бай Чавдар се пъчеше, макар и ръцете му да трепереха развълнувано. Наоколо хората викаха:

— Файтон! Файтон! Гледайте, иде файтон!...

Те тичаха подир файтона, смееха се, а бай Чавдар привидно застрашително размахваше камшика към тях и мръщеше вежди. Навсякъде ни посрещаха с викове, радваха ни се, някои искаха да се качат на файтона, но бай Чавдар викаше:

— Ангаже, молим! Ангаже!

— Какво ти ангаже бе! — викна един мъж с бомбе. — Давам ти десет лева за десет метра!!!

— Какво са десет лева! — ревна бай Чавдар. — Ти не ме познаваш!!!

И пришпори коня, удари го през ушите с камшик и той се понесе по-нататък.

Това беше един напълно сляп кон, стар, но в замяна на това с много развит музикален слух и изключителни рефлекси. Той имаше особено схващане за ритъм и препускаше така, че аз имах усещане, че се возя на костенурка, която е окуцяла с единия крак.

Радостни деца тичаха по улиците с току-що купени сурвачки и крещяха колкото им глас държи. Те изобщо не поглеждаха файтона. Сняг падаше и развеселяваше странния кон, който препускаше бодро и

от време на време правеше чудни, понятни само на него стъпки, в които с мъка разпознавах първите две фигури на стария виенски валс.

Празнично блестяха крушките на новогодишните елхи, пуха детски пистолети, взел брадата си в ръка, с бясна скорост бягаше един Дядо Мраз, а няколко граждани го гонеха и викаха:

— Дръжте крадеца!!!

На ъгъла една осведомена особа разказваше, че гонят крадец, който се преоблякъл като Дядо Мраз и си напълнил чуvala с каквото му трябвало, докато хората купували разни неща по магазините.

Един прилично облечен гражданин с приятно лице се плесна по целото и с професионална завист рече:

— Ей че хубава идея!...

След което се измъкна бързо от тълпата и се метна на трамвая.

Файтонът се носеше из тези весели хора, те ни посрещаха със смях, с викове и изненада.

Един каза, че сигурно снимат филм с файтон за онези години. Друг твърдеше, че това е вярно, че той ме познавал, аз съм бил от Сатиричния театър и съм ходел с негова втора братовчедка от Луковит. Бабите видимо се оживяваха при вида на файтона и си пооправяха шаловете, а един вестник на другия ден писа похвала за градския народен съвет, който пуснал файтон в новогодишната вечер, този файтон обикалял и повдигал настроението на гражданините.

Както си тичаше, конят налетя на двама влюбени, които се гледаха срамежливо в очите и събираха сили да се целунат. Бай Чавдар викна, момичето отскочи и прегърна момчето, което остана смяяно, то гледаше файтона и не можеше да повярва на очите си.

Навлязохме из пазара и спряхме пред три огромни бъчви. Зад бъчвите, наредени в една редичка, кротко стояха граждани с дамаджани и чакаха реда си.

Когато напълнеше дамаджаната, поредният гражданин заставаше най-отзад на опашката и я надигаше. Докато я изпиеше, отново му идваше редът и той пак напълваше дамаджаната. Тези граждани притежаваха изумителна точност — така бяха изчислили всичко, че щом някой изпиеше виното, веднага идваше редът му и той си наточваше отново.

— Хайде на сунгурларското! — викаше един бабанко. — Насам, народе, тута е истината!

Бай Чавдар шибна коня, той направи един-два от свойствените му финта, изправи се игриво на задните си крака и потегли внезапно. Аз изхвръкнах от файтона и паднах право в ръцете на бабанкото, който ме занесе на ръце до бъчвите.

— Кой си ти бе? — ревна той. — Какво ми се пъхаш в ръцете?

— От файтона! — казах. — Паднах от файтона!

— От какъв файтон бе? — ядоса се той. — Къде си виждал сега файтон? Да не си паднал от Марс?

— Не! — рекох. — От файтона!

— Нямам време сега да се занимавам с паднали от Марс! — викна бабанкото. — Народът чака!...

И пак взе маркуча. Аз избягах и не бях изминал и тридесет метра, когато видях на сред пазара файтона.

Конят заедно с файтона и отчаяния бай Чавдар танцуваше валс под звуците, които гърмяха по високоговорителите. Той правеше невероятни фигури, файтонът се изправяше на едно колело, бай Чавдар високо и квалифицирано псуваше коня.

Конят танцуваше валс, приклекваше, изписваше фигурите, файтонът с едва крепящия се бай Чавдар не се преобръщаше като по чудо, а хората гледаха, ръкопляскаха и хвърляха ябълки и орехи във файтона.

— Дами канят! — извиках аз и се метнах във файтона. — Конкурс за най-добър танцуващ файтон!

Валсът спря и бай Чавдар пришпори коня по-нататък. Конят тичаше леко развълнуван и от време на време правеше шпагат във въздуха.

Наблизаваше Нова година. Ние пътувахме в празничната вечер, хората се чудеха на файтона и на странния кон. Купувахме сурвачки и сурвакахме стария бял кон, а той ни се отплащаше, като танцуваше танго.

Хората ни гледаха и мислеха, че сънуват — откъде изскочи този файтон и този танцуващ кон, от приказките ли, или пък вече сме готови, вързали сме кънките и имаме видения.

Ние излизахме от големите и шумни улици на града и отивахме към белите улички в покрайнините.

— Ти откъде взе този кон? — бай Чавдар започна да се съмнява дали и той не сънува.

Бай Чавдар отдавна вече не беше файтонджия, нямаше и кон, но от време на време лъскаше и потягаше файтона, без сам да знае защо, палеше фенерите, пробваше дали горят равномерно и им сменяше газта. Жена му казваше, че хората се возят вече на ракети, а той пали фенерите и само хаби газта. И той реши да го нацепи за подпалки.

Срещу Нова година аз намерих кон и придумах бай Чавдар да се разходим за последен път с файтона, последния файтон от нашата улица.

— Откъде го взе? — попита пак бай Чавдар.

— От един приятел! — обясних му аз. — Играли сума години в цирка, ама ослепял от прожекторите и го продали на приятеля ми.

— Страшен кон! — каза бай Чавдар. — Живота си давам за такъв кон!

Файтонът навлезе в тишината на нашия квартал. Снегът бавно падаше, земята беше бяла и небето беше бяло, целият свят беше бял и притихнал.

— Бай Чавдаре! — казах аз развлъннувано. — Не познаваш ли този кон? Това е Орион, белият кон Орион! Не го ли помниш?

Бай Чавдар спря файтона.

— Орион ли е това? — попита той с треперещ глас.

— Да, бай Чавдаре! — казах тихо. — Орион!

Бай Чавдар мълчеше. Може би си спомняше белия красавец Орион, за когото бяха полудели всички файтонджии. Всички бяха готови да дадат най-скъпото си, за да го имат, за да тегли техния файтон.

Орион беше мечтата на тези хора, на всички тях, на тяхното поколение, златната птица от сънищата.

Да, това беше славният бял кон Орион, който танцуваше в цирка и който беше млад някога, когато и бай Чавдар беше млад, и ние бяхме деца.

— Орион! — каза бай Чавдар. — Белият кон Орион!

— Ти го помниш, нали? — казах аз. — А помниш ли улицата, бай Чавдаре? Помниш ли Човека, който никога не лъжеше, зеленото куче Жорж, Атанас Лудия, Железничаря. Помниш ли колко топъл беше мракът и колко силно миришеха божурите на нашата улица? Помниш ли глухарчетата, които бяха по половин метър, и жълтите храсти, където живееше вятърът? Помниш ли, бай Чавдаре?

— Помня ги! — каза тихо бай Чавдар. — Помня всичко!

Потеглихме бавно, снегът все валеше и ни затрупваше, затрупваше дърветата и къщите, целия свят.

Затрупваше нашата улица, божурите, топлия мрак, затрупваше жълтите храсти, където живееше вятърът, затрупваше Човека, който никога не лъжеше, и зеленото куче Жорж, и Атанас Лудия...

Всичко това щеше да се случи петнадесет години по-късно.

А сега ние, децата от нашата улица, стояхме пред файтона на бай Чавдар, оглеждахме се в лъсналите му калници, любувахме се на запалените фенери и пипахме с пръст яйовете. Бай Чавдар беше вкъщи, казваше нещо на жена си и след пет минути щеше да тръгне.

— Това е работа! — каза Гурко. — Този файтон ми взима акъла!

— Ще ти го взима, разбира се! — засмяхме се ние.

На улицата нямаше по-хубав файтон от този на бай Чавдар, макар че имаше осем файтонджии, всички те се спукваха от яд, когато този файтон минаваше покрай тях, и извръщаха глави, за да не го гледат.

А ние много се гордеехме с него и бяхме решили като пораснем да станем файтонджии и да караме такива файтони.

Беше началото на пролетта, първите люляци бяха разцъфнали и ароматът им се носеше по цялата улица.

ТЪМНИ, АЛЕНИ ЧЕРЕШИ

Нашата улица е известна и с това, че по нея не минават кучкарите.

По-рано дрънчащата им каруца със затворените вътре кучета често трополеше по улицата. На капрата седяха двама души с дълги прътове, които свършваха накрая с примки, и се оглеждаха за още някое куче. През кръглите отвори на покритата каруца се подаваха влажните муцуни на хванатите кучета или проблясваха тъжните им очи.

Кучкарите, изглежда, работеха на парче, защото се изпотрепваха да тичат, щом видеха някое куче без марка. Гонеха го настървено и ако то нямаше късмет и не успееше да им се изпльзне, влизаше в каруцата.

За да има някое куче марка, трябваше притежателите му да са платили данък на общината. Омразното на цялата улица куче Жорж, същият онзи бял пудел с панделка, дето го бяхме боядисали в зелено, притежаваше такава марка. И за наше огромно разочарование кучкарите не го закачаха. Той се мотаеше в краката им с розовата си панделка и миришеше на парфюм, а онези хич не го и поглеждаха. Те ловяха кучета без марки.

Веднъж гониха половин час Зорка, кучето на Гурко. Но не можаха да го хванат. На няколко пъти Зорка беше на косъм, но в последния момент успяваше да се изпльзне от примките и скачаше в канала на реката. Кучкарите не можеха да й направят нищо, защото тя веднага се завираше в страничните канали и стоеше там, до гуша във вода, докато те не си отидат.

Ние страшно ненавиждахме тази каруца, пълна с обречени кучета.

Но най-много от всички, както разбрахме по-късно, я ненавиждаше Милчо.

Милчо беше едно от най-нещастните деца на улицата. С него никой не искаше да играе. Когато отивахме за мушмули или да гледаме белите коне на цирка, никой не го вземаше със себе си. В топлите и тъмни летни нощи, когато дворовете бяха пълни с череши и божурите миришеха най-силно, когато всичко беше тайнствено и интересно, а ние бродехме из дворовете, Милчо си стоеше у дома и тъжно гледаше през стъклото към улицата. Дори Атанас Лудия не се спираше пред него, както пред другите деца, и не му казваше: „Крал Карл и кралица Клара крадат кларнети“.

На това нещо го беше научил един студент, който живееше у тях под наем. Атанас Лудия страшно се гордееше с него и го казваше на всеки срещнат познат.

Милчо стоеше самичък вкъщи и Атанас Лудия не спираше пред него, защото бащата на Милчо беше „Царят на кучкарите“.

Така го знаеше цялата улица и никога не го наричаха по име. Ние не знаехме и името му, а всеки казваше: „Вчера говорих с Царя на кучкарите и той каза, че данъците трябва да се внесат до петнадесети“.

Бащата на Милчо работеше в общината и беше началник на кучкарите. Той ръководеше тази служба. Вечер, когато се прибираще, уморен и разсеян, ние излизахме и го гледахме с любопитство. Но виждахме само един уморен и разсеян човек, който на всичкото отгоре изглеждаше добър.

Една вечер, слънцето току-що беше отишло зад Витоша и вечерта грееше цялата червена, при нас дойде Милчо. Искал да ни каже само две-три думи.

— Кажи и повече! — съгласихме се ние. — Но гледай да ги кажеш по-бързо, защото отиваме на едно място.

Лицето на Милчо се сви болезнено при тези думи и той мълчаливо извади от джоба си връзка ключове.

— От какво са тези ключове? — попитахме го ние. — Да не би да са от рая? От рая на кучетата?

— Това са ключовете от кучкарника! — каза той. — Като хванат кучета, откарват ги там и когато се съберат много, тогава ги...

Ние мълчахме и не знаехме какво да мислим.

— И за какво са ти тези ключове? — попита го Тони.

— Ако искате, можем да пуснем кучетата — отговори Милчо тихо.

— Какво?! Да пуснем кучетата? Всичките?

— Всичките! — каза тихо пак Милчо. — Ето ключовете!

Тази работа изглеждаше чудесна. Откровено казано, не очаквахме такова нещо от Милчо.

— А баща ти? — попитахме ние.

— Той сега спи! — каза Милчо. — Уморен е, пък и пи малко ракия! Взех ключовете, без да ме усети!

Тогава ние помислихме още малко, а след това тръгнахме към кучкарника, който беше чак на другия край на града, към кланицата.

Милчо имаше малко пари и плати трамвая на няколко момчета, а останалите висяхме отзад.

Когато наблизихме, Милчо ни каза да спрем.

— Има пазач, бай Неделчо! — прошепна той. — У него също има ключове! По това време той обикновено пие в кръчмата с бай Христо и си говорят какво е било през войната! Тя е на стотина метра от тук, ей там е, дето пише „Пивница“.

Милчо отиде да види дали бай Неделчо е в кръчмата.

— Не пази ли цяла нощ? — попита Гурко. — Нали е пазач?

— Какво като е пазач — отговори му Тони. — Кой ще ти седне да краде кучета. Да им плаща данъка после.

Милчо се върна и каза, че двамата старци си говорят за гаубици и за някакъв поручик Манов.

Оставихме двама души да гледат да не би пазачът да дойде, без да го усетим, а другите тръгнахме към кучкарника.

Той беше пълен с кучета, някои спяха, но повечето се бълскаха в оградата неспокойно, скимтяха и пролайваха кратко. Очите им блестяха в тъмното като фенерчета със зелена светлина. Толкова много кучета никога не бяхме виждали.

— Ако влезеш вътре, ще те изядат като нищо! — прошепна Сандето.

— А бе, те ги хранят, ама де да ги знаеш! — каза Милчо. — Найдобре е да не влизаме, а само да отворим вратите. Те сами ще си излязат!

Така и направихме. Промъкнахме се до вратата, отключихме я, после вътрешната и след това бързо избягахме навън и се скрихме зад ъгъла.

След две-три минути край нас започнаха да профучават кучетата.

На сутринта целият град осъмна пълен с кучета. Най-различни кучета — големи, малки, с клепнали уши, кафяви с бели петна, куци, черни и сиви кучета, овчарски, ловджийски, палета и мъничета, мелези от вълча и овчарска порода...

Те тичаха из улицата, радостно лаеха, премятаха се по градинките, вдигаха крак пред витрините, боричкаха се, препускаха, квичаха от щастие.

Кучета, кучета, кучета — хората никога не бяха виждали толкова много кучета.

В града настана весело оживление, някои разправяха, че огромна вълна от кучета идвала от Индия и Китай, това било само началото, други уверяваха всички наоколо, че тези кучета не са от Индия, още по-малко пък от Китай, а били спуснати с парашути преди един ден и всичките до едно били бесни, трети казваха, че това може да е мероприятие някакво, щом има кучета и те са в града, ясно е, че това е мероприятие.

Ние слушахме тези думи, смеехме се и казвахме, че това са най-вероятно кучета от Индия, по ушите се познава, че са оттам, типични индокитайски уши имат, човек не може да ги събърка с други.

Когато всичко свърши, на Милчовия баща му наложиха наказания, а Милчо си отнесе един голям бой.

Той лежеше по корем вкъщи, не го пускаха да излиза на улицата.

А точно тогава зрееха черешите, дръвчетата бяха отрупани с тъмни, алени череши, напукани вече от захарния сок и от слънцето, което напираше в тях.

Когато обрахме първата череша, на двамата братя чехлари, тя зрееше най-рано, ние хапнахме само две-три черешки, а останалите понесохме към Милчови.

На улицата беше тъмно, край лампата се въртяха нощни пеперуди, хората седяха пред вратите си на столчета и си говореха. Двамата братя чехлари, които не подозираха нищо, бяха пуснали грамофона с циганска музика и той гърмеше, а ние носехме в една книжна шапка тъмни, алени череши за Милчо.

По пътя срещнахме Атанас Лудия и го взехме с нас, за да каже на Милчо: „Крал Карл и кралица Клара крадат кларнети“.

ТЕЗИ ДЕЦА

Това се случи в онова безкрайно и горещо лято, изпълнено с много скитания и приключения.

Този ден щяхме да ходим на реката — на три километра от града, в една акациева горичка. Там имаше чудесни вирове, в които се кърлежехме. Но ние отивахме не толкова заради къпането, колкото заради глината. Бреговете на тази река бяха целите от глина. Една такава твърда и зеленикова глина, от която човек можеше да изреже всичко каквото му се поиска.

Ние правехме от глината пистолети, тип „Колт“, самозареждащи се, способни да произведат по седем изстрела за половин минута и необикновено точни. От петдесет крачки те улучваха човек право в сърцето или сваляха летящ щиглец още с първия изстрел.

Това бяха страшни пистолети и което е най-важното — много приличаха на истински. Повърхността на изгладената глина блестеше като потъмняла стомана, а цифрите, които издълбавахме, довършваха приликата.

Отивах да викна Мончо, защото останалите вече бяха се събрали и подсвиркваха нетърпеливо от ъгъла. Бутнах вратата и влязох в двора.

Техният двор, както казва майка ми, е раят на земята. Пълен е с червени и жълти цветя, циклами, лози и дървета. Има и едни цветя, които ние наричахме пеперудени, защото пеперудите много обичаха да кацат по тях. Това бяха мънички цветя с бакърена окраска и на тях винаги имаше пеперуди. Дърветата, няколко круши, череша и люляк, криеха малката им къщичка под клоните си.

Влязох аз в този двор и се канех да свирна сигнала, когато чух гласа на Мончо.

— Не мога да разбера защо си отиваш все в тази посока? — казваше той на някого. — Сигурно се отбиваш в някоя кръчма.

Онзи не отговори нищо, а Мончо пак рече:

— Ами, въздържател! Я се виж какво си червен! Също като носа на татко. Той пие толкова много и само носът му е червен, а ти

щом си цялото червено...

Пристигах тихо напред, огледах се, но не видях никого. Гласът на Мончо идеше някъде отгоре:

— Призной си! Къде пиеш, а? При бай Милан ли?

Аз погледнах нагоре и видях Мончо. Той седеше в клоните на едно дърво и гледаше към небето. Но на дървото нямаше никой.

— Хайде сега! — рече укорително Мончо. — Да се познаваме от вчера, както и да е! Не си ли спомняш какво ми каза онзи ден, когато бях хванал голямата дяволска пеперуда?

— Мончо! — повиках го аз. — С кого говориш бе? Хайде слез долу, че ще ходим на реката.

— Един приятел — рече Мончо. — Вика ме да ходим на реката.

Той слезе от дървото и ме погледна.

— Да не си откачил? — попитах го аз. — Сам ли си говориш?

— Защо сам? — учуди се той. — Със слънцето. Говорим си със слънцето.

— С кое слънце?

— Със слънцето! — повтори Мончо. — С червеното слънце.

— Че може ли да се говори със слънцето? Ти си говореше, а то нищо не казваше. Нали слушах.

— Ти не можеш да го разбереш! — каза Мончо.

— А често ли говорите? — заинтересувах се аз.

— Ще ходим ли на реката? — каза Мончо. — Нали за това ме викаш.

— Кажи за слънцето! — молех го аз.

Но той не каза нищо, влезе вътре, взе си ножчето и тръгнахме към другите деца, които едва изтрайваха да не хукнат към реката.

Къпахме се в реката два часа, плувахме разни стилове — жабешката, кучешката и на гръб, а после започнахме да изрязваме големи плочи от глина. Като изрязахме достатъчно, изнесохме ги на брега и седнахме под акациите.

— Някой ден трябва да изрежем и ръчни бомби освен пистолети — предложи едно от децата. — От тези, дето приличат на яйца, само че са нарязани.

В акациевата горичка повя вятър, разлюля клоните на дърветата и отмина нанякъде. Долу в реката плаваха патици, наредени една след

друга като зърна на броеница, и се любуваха на белите си отражения във водата.

— Страшни колтове ще станат от тази глина! — рече Тони. — Реже се като сирене. Ще изпогастреляме всичко наоколо.

Всички започнахме да изрязваме пистолети.

— Хайде да видим кой ще направи пистолета си пръв! — предложи някой. — Който го направи пръв, ще застреля другите!

Съгласихме се и започнахме трескаво да дълбаем глината. За тази работа се иска не само да работиш бързо, за да не те изпреварят. Известно е, че ако не го направиш хубаво, пистолетът в решаващата минута може да ти засече или пък да не улучи и тогава отиваш по дяволите.

От бързината глинените плочки се чупеха, тъкмо свършвахме корпуса и дулото и ни оставаше само спусъкът, от бързане счупвахме дулото, всичко отиваше на вятъра и започвахме отначало.

Но как няма да бързаме, като първият, който направи пистолета, ще застреля другите.

Това проклето бързане ни караше да бъркаме, чупехме глината, започвахме пак наново.

По едно време видяхме, че най-напред от всички в работата са Тони и Мончо. Тони довършващ спусъка, а всичко останало беше готово — и мерник имаше, и дуло, и дръжка, дори номер беше сложил на пистолета.

Мончо беше седнал малко настани, не се виждаше какво му остава още, но по движенията — бавни и спокойни — ние разбирахме, че той вече е почти готов, само довършва и изглежда пистолета.

— Давай, Мончо! — завикахме ние. — По-бързо, че Тони ще те убие!

Мончо се усмихваше и продължаваше да работи с бавни и спокойни движения. Тони се беше обърнал настани, за да не виждаме кога точно ще бъде готов.

Всички бяхме страшно възбудени и крещяхме:

— Давай, Мончо! Убий го! Давай, Тони!...

Патиците долу в реката се уплашиха от виковете ни и забързаха към моста, за да се скрият на сигурно място.

Мончо беше свършил да дяла. Той седеше все така — настани от нас — гледаше направеното от него в шепата си и се усмихваше.

— Убий го бе! — разкрещяхме се ние. — Какво чакаш? Не виждаш ли, че сега ще свърши и ще те убие! Убий го, убий го!...

Мончо се изправи и протегна напред ръка. Но тя беше затворена и ние не виждахме пистолета. Така можеше да се рани в ръката.

— По-скоро стреляй!!! — викахме ние и се чудехме защо не стреля. — Разтвори си ръката и стреляй! Убий го!

Мончо се усмихна и разтвори ръката си. В това време Тони беше станал, в ръцете му блестеше пистолетът. Той светкавично изпъна ръка и стреля.

Мончо падна на тревата. От сърцето му течеше кръв, ясна и алена. В акациевата гора стана тихо, едва шумоляха клоните и в тишината се чуха само песните на птиците. Мончо лежеше и ясната му кръв изтичаше. Очите му гледаха към небето и то се отразяваше в тях — синьо и безкрайно. В очите на Мончо грееше слънце, плаваха облаци и летяха птици. Алената кръв на сърцето течеше към ръката му и правеше птичето в нея червено.

Миг преди да падне, ние разбрахме защо Мончо не стреля. Той държеше в протегнатата си ръка птиче.

Как да стреляш с едно птиче. Птиците не могат да стрелят. Те не са като пистолетите.

Едно малко птиче от глина лежеше в ръката на Мончо. В акациите истинските птици запяха още по-силно, над гората заблестя червеното слънце, вятър премина и разлюля клоните.

Тони стоеше на мястото си, онемял с пистолет в ръка.

Цял ден след това правихме птичета от глина.

Вечерта се върнахме вкъщи и вместо пистолети донесохме глинени птичета. Като ги видя, баща ми се усмихна някак особено и малко тъжно.

— Тези деца пораснаха! — каза той. — Върви си времето, отиваме си и ние с него. Кога пораснаха тези деца...

КАПИТАНИТЕ ОТ БИСКАЙСКИЯ ЗАЛИВ

Корабът се носеше по вълните, опънал всичките си платна. На мачтата се вееше зловещо черно знаме. Албатросите прелитаха с писък над него и изчезваха зад хоризонта.

— Опънете всички платна! — извика Тони. — Още малко и ще го настигнем!

— Всички платна са опънати, сър! — изрева Гурко в отговор. — До едно!...

— Опънете и последния парцал, който се намира на кораба! — ревна Тони. — Защото може и да ни избяга!

— Йес, да се опъне и последният парцал! — прие заповедта Гурко.

Тони оправи черната превръзка на окото си и впери поглед напред. Вълните заливаха носа на пиратския кораб „Неуловимият корсар“, бълскаха се в затворените прозорчета на средната палуба и караха кораба да залита. Ние стояхме на мостика с ръце върху пистолетите и мрачно наблюдавахме океана.

Пред нас като подплашена птица, развял платната си, бягаше с все сила търговският кораб „Едуард VII“. Виждаха се ужасените лица на матросите и малкото пътници, които се проклинаха, че са се качили тъкмо на този кораб, за да отидат от Индия до Англия.

Те се суетяха по палубата, тичаха насам-натам, без да знаят какво да правят. Някои падаха на колене и се молеха.

Нашият кораб като ястреб връхлиташе върху „Едуард VII“, разперил криле, и ноктите му вече висяха над ужасените моряци. Ние стояхме с иронични усмивки на мостика и наблюдавахме позната ни от много други случаи картина.

— Пригответи се за абордаж! — заповяда Тони.

— Йес, да се пригответим за абордаж!

— Куките готови!

— Йес, куките готови!

„Едуард VII“ направи последен опит да се спаси — той рязко измени посоката и като зави почти на деветдесет градуса, се впусна да бяга по посока на архипелага Тайтау, отстоящ на около триста мили.

Но и това не му помогна — ние бяхме предвидили маневрата и в момента, когато той завиваше, се впуснахме диагонално към него. Наближихме съвсем кораба и виждахме отчаяните лица на моряците. Пътниците, обезумели, бяха коленичили и непрестанно се молеха.

— Куките готови! — проехтя гласът на Тони.

— Йес, сър, куките готови!

Корабите се доближиха, ние хванахме „Едуард VII“ с куките и с пистолет и шпага в ръка се готвехме да скочим на палубата му.

Но в този момент един женски вик ни спря.

— Тони! — викаше гласът. — Тони!

— Да! — каза Тони. — Тук съм!

— Я отиди да купиш мляко! — каза отдолу гласът на майка му.

— И вземи на връщане две кила чушки! Ама да не вземеш скапани като миналия път!...

Тони ни погледна с единственото си око. Другото беше скрито под черната превръзка.

— Ела да ти дам пари! — продължи майка му. — Хайде побързо, че ще затворят!

Тони скръцна със зъби, свали превръзката и слезе долу.

Отиде да купува мляко и две кила чушки.

През това време „Едуард VII“ се беше изплъзнал и сега летеше с всички сили към архипелага Тайтау.

— Как може пиратите да ги пращат за мляко! — каза Гурко. — Що за пират е това? Върви и носи два килограма чушки!

Гурко беше първи помощник-капитан на кораба и искаше да свали капитана.

— А при това му пробутват скапани! — продължи да подклажда бунта той. — На един пиратски капитан да пробуташ скапани чушки! И той да ги вземе! Какъв капитан е това?...

Винаги когато имахме време, ние се събирахме на тавана на Тони и оттам тръгвахме по света. Бяхме чели всички книги на Емилио Салгари и всички книги за пътешественици и пирати, които можехме да намерим. Парите за пеперудите, които продавахме на учениците от горните класове за сбирката им по естествознание (тези пеперуди

ловяхме от пеперудените цветя в двора на Мончо), парите, които намирахме по един или друг начин, давахме за книги.

Те разкриваха пред нас света на моретата и океаните, на крилатите кораби и пиратските нападения.

Ние бяхме плавали вече по всички морета и океани. Бяхме ловили риба в устието на Оранжева река. Пренасяхме чай с дълги джонки през Китайско море и крайбрежните власти дълго преследваха контрабандните ни лодки, а ние се криехме от тях по малките заливчета и когато отминеха, тръгвахме отново. Познавахме Жълто море като петте си пръста и можехме със затворени очи да прекараме кораба през всичките му коварни плитчини.

А веднъж едва не потънахме край нос Добра надежда. Бяхме претоварили кораба с копра от кокосови орехи, идвашме от Тайти. Точно на носа ни настигна тайфун, връхлетя върху „Джоанна“ (така се наричаше корабът ни), помитаše всичко върху палубата. Върху нас се изливаха стотици тонове вода, ураганът беснееше и отнасяше мачтите, платната, лодките. Една огромна вълна отнесе руля и корабът остана без управление. Вълните го подхвърляха като играчка, удряха го отстрани и отгоре, нечовешки, жестоко, безмилостно. Корабът се разцепи на две и ние всички щяхме да отидем на дъното, ако в това време на тавана не влезе майката на Тони, за да види какво става. Защото ние крещяхме с все сила, че потъваме, молехме се, викахме господ и майките си. И се прощавахме един с друг.

Дълго живяхме в Южните морета. Над тях блестяха огромни звезди, гореше изумруденияят Южен кръст, в безоблачното нощно небе светеше жълта луна. Ние плавахме с туземни пироги из тихите лагуни. Стройните силуети на палмите нежно се открояваха в гъльбовия въздух. Беше много топло и белите нощи цветя ухаеха. Там слушахме чудновати истории за тези далечни острови, за опасни експедиции в неизвестността, за любов и смърт, за омраза и отмъщение. За големите туземни вождове, за живота в джунглите, за безкрайните сребристи плажове, за безграничните спокойни простори на океана.

Тони се върна, сложи си пак черната превръзка и попита:

- Какво стана с „Едуард VII“? Изпуснахте ли го?
- Избяга! — мрачно каза Мончо.
- Докато купуваш чушки, избяга! — иронично допълни Гурко.

— Какво е това? — попита Тони със стоманен глас. — Бунт на кораба?

— Никакъв бунт — казах аз. — Чакахме те да се върнеш.

— Имаше опашка! — каза Тони. — Видях Илия. И той чакаше за мляко.

— Що не го викна? — попита Мончо.

— Викнах го — каза Тони, — но той щял да купува хляб след това. А после имал някаква друга работа. Каза, че не го привличало особено.

Всички деца от улицата даваха мило и драго, за да дойдат на тавана на Тони и да потеглят оттам по света, към далечните острови и морета.

Илия беше идвал с нас на лов за китове в Северно море. Тогава морето беше бурно, валеше сняг, корабът се люшкаше насам-натам като играчка, а вълните замръзваха моментално, щом като се допираха до нещо. Студът беше много голям, дървата се свършиха и ние горяхме части от каютите, леглата и всичко, което беше дървено. После ледовете ни притиснаха отвсякъде в ледени клещи и ние не можехме да мръднем. Зимувахме там. Беше много трудно, едва издържахме на студа и на ужасния глад, който ни мореше.

Може би Илия оттогава се беше уплашил, а може би от страшния бой в Хонконг, където бяхме с една шхуна — „Санта Мария“. Това беше бой, който се запомня. Започнаха го едни норвежци и след това постепенно се намесиха всички моряци от кръчмата. Летяха столове, святкаха ножове, викове, шум, сплескани челюсти.

Илия идва още веднъж-два пъти с нас, мисля, че до Хаваите и остров Ява. А после престана да идва, уплаши се от трудностите и риска ли, земен плъх ли беше, не знам. Но не идваше. Той и Емилио Салгари беше чел съвсем малко, и останалите книги, и не гореше със същия пламък, с който горяхме ние.

Сигурно си беше земен плъх, щеше да стане от него някой чиновник, да седи по осем часа в прашните канцеларии или пък да продава някъде кашкавал и олио.

— Ето го, минава долу! — обади се Мончо.

Илия водеше тяхната коза по улицата и си свиркаше нещо.

— Ей, Илия! — викнахме ние. — Къде с тази коза бе? Ела с нас!

— Водя я в градинката! — отговори той. — Ще я попаса малко.

— Стига с тази коза бе! — викахме ние от прозореца. — Ела с нас в Бискайския залив! Ще ходим в Бискайския залив!...

Но Илия ни махна с ръка, засвири си пак и поведе козата нататък. А ние отплавахме.

Един ден, след двадесет години, срещнах в трамвая майката на Илия.

— Добър ден! — поздравих я аз. — Какво прави Илия?

— Добре е! — каза тя. — Нали знаеш, плава. Обади се от Бискайския залив! Сега бил там!

Илия беше трети капитан на кораб. Той плаваше из далечните морета, срещаше залезите в океана. Помня, миналата година беше ходил в Япония, майка му разказваше за Жълто море, за коралови острови и архипелази и показваше картички с палми от южните морета.

Сега Илия плаваше в Бискайския залив.

А ние седим в канцеларията, подреждаме папки и вечер, преди да се приберем, минаваме покрай пазара, купуваме лук и картофи и ги носим вкъщи на жените си.

И само понякога вечер, когато вече сме измили чиниите и сме изпъдили мухите от кухнята, а погледът ни падне случайно върху звездите навън, ние си спомняме за Южния кръст и за Бискайския залив, за безкрайни сребристи плажове, за любов и смърт, за омраза и отмъщение, за безграничните спокойни простори на вечния океан.

И като целуваме смирено жените си по челото за лека нощ, потъваме в дълбоки сънища.

В КРАЯ НА ПРОЛЕТТА, В КРАЯ НА ЛЯТОТО

Къпехме Зорка, кучето на Гурко, със сапун за пране. Тя пръхтеше и тръскаше глава, но иначе ѝ беше приятно. На нас също ни правеше удоволствие да я къпем — когато къпеш някого, винаги ти прави удоволствие. Много по-голямо удоволствие, отколкото когато се къпеш сам.

Слънцето се беше скрило, червените облаци бавно си отиваха след него. По улицата звучеше танго.

— Шест часа! — отбеляза Тони. — Един час го къпем вече, стига толкова, че ще му съмкнем кожата.

Звучеше танго. Бавно и старомодно, то ходеше между къщите, влизаше през отворените прозорци, излизаше в дворовете, потънали в зеленина, издигаше се изведнъж високо над улицата и пак слизаше долу, при малките къщи с червени покриви.

— Бай Славе слуша тангото! — каза Гурко. — Време е да отваряме магазина.

Звуците идеха от обущарница „Танго“. Всеки ден без неделя, точно в шест часа, бай Славе обущарят свършваше работа и пускаше на грамофона тангото.

Можеше да е зима, можеше да е пролет, да пада гръм или да става каквото ще — точно в шест часа тангото сякаш слагаше извехтялото си бомбе и тръгваше из улицата. То вървеше с малко виновна усмивка, влизаше през отворените врати на къщите и като сваляше церемониално бомбето си, се представяше. След като напомняше за себе си, то се покланяше още веднъж и излизаше.

От целия бурен и прекрасен живот на бай Славе преди тридесет години беше останало само това самотно, меланхолично танго с извехтяло бомбе и виновна усмивка. То му връщаше ароматите на пролетните нощи и още безброй неща, за които си спомняше, наведен над грамофона всеки ден в шест часа.

За нас тангото означаваше, че е вече шест часът и ние трябва да отворим магазина. И без това няколко нетърпеливи клиенти чакаха

пред вратата и ни правеха знаци с ръце.

Гурко заповяда на Зорка да си отиде вкъщи, а Тони изнесе пред вратата табела, на която пишеше „МАГАЗИНЪТ Е ОТВОРЕН“, и я закачи на оградата.

— Хайде бе! — викаха клиентите. — Какво се мотаете, работното време почна отдавна!

— Сега, сега! — каза Мончо. — Не бързайте толкова, за всички ще има!

А аз заех обичайното си място до входа и завиках:

— Насам, насам! На пеперудите! На хубавите пеперуди! На дяволските пеперуди! Не останаха-а-а!...

— Какво викаш бе! — смееха се клиентите. — Нали сме тук!

— Вие от кои искате? — питаше Тони първия купувач. — Тези са по двайсет стотинки едната. От другите ли?...

Наближаваше учебната година и всички по-големи ученици от улицата и от съседните улици бързаха да купят от нас пеперуди за своите сбирки. Всеки знаеше, че ако няма хербарий с разни треви и цветя и сбирка с насекоми, нямаше да може да стъпи в училище.

Върбанов, учителят по естествознание, оставяше в същия клас всички, които не му представяха такива сбирки и не ги поддържаха през цялата година в изправност. Щом някой ученик се изправяше пред дъската, той носеше със себе си всичките овеси и ечемици, които беше събиран през лятото, както и сбирката си с насекоми и пеперуди.

А такива пеперуди, толкова хубави, със съвсем запазен прашец по крилата, с най-различни цветове, дяволски и обикновени и при това на смешно ниски цени, можеха да купят само от нас. Ние бяхме реномирано предприятие, с традиции не от вчера, със солидна клиентела и безукорна репутация. Това се знаеше от всички деца в околните квартали.

Пеперудите ловяхме по пеперудените цветя. Не знам какво ги привличаше толкова в тези цветя, но щом над Мончовия двор се появеше пеперуда, ние знаехме, че тя ще се лепне право на тях. И наистина пеперудата правеше два-три кръга във въздуха, после изведнъж забелязваше цветята и се спускаше върху тях. А там вече я чакахме ние и внимателно, за да не ѝ изтърсим много прашеца, я улавяхме и слагахме в магазина.

— Какво, скъпо ли ти се вижда? — питаше Тони един купувач.
— Ами това е дяволска пеперуда, бе! Ти знаеш ли колко са малко дяволските пеперуди?

— Знам! — казваше клиентът. — Ама майка не ми даде повече пари.

— Ами, не ти е дала — засичаше го Тони. — Дали ти е тя, ама ти си си купил топчета. И сега искаш да ти продавам без пари.

— Добре де, добре де! — съгласяващ се хитрецът. — Дай ми две тогава!...

По улицата се зададе чичо Николай, той си подсвиркваше нещо и спря пред нас.

— Виж ти какви прекрасни пеперуди! — удивен каза той. — На кого са тези прекрасни пеперуди?

— Продаваме ги, чичо Николай! — отговорихме ние. — За сбирките.

— За сбирките ли? — попита той. — За какви сбирки?

— По естествена. Върбанов ги иска от децата.

— Чудесно, чудесно! — зарадва се чичо Николай. — Е, върви ли търговията?

— Върви по малко — скромно рече Мончо. — Колкото да не е без хич.

— Колкото да не е без хич! — каза чичо Николай. — Прекрасен отговор! А на мене ще ми продадете ли една от тези хубави пеперуди?

— Но нали ти не правиш сбирки, чичо Николай?

— Искам да имам една от тези хубави пеперуди — каза засмяно той. — Кой знае, един ден може да ми потрябва за нещо. Дайте ми онази там.

Чичо Николай взе дяволската пеперуда, даде ни парите и продължи надолу по улицата.

На него му харесваше този безкраен свят и той се радваше на всичко като дете. Радваше се, че слънцето изгрява и е алено, радваше се на люляците в двора, на децата, които се пречкаха в краката му, на гъльбите, на хората от улицата.

С него всички ставаха спокойни и се поусмиваха. Щом видеше някъде кон, той веднага се спираше и казваше:

— Виж ти, какъв хубав бял кон! Чий е този прекрасен кон?

Притежателят се намръщваше малко и отговаряше уж безразлично:

— А, моя е тази кранта.

— Недей, недей! — викаше засмяно чичо Николай. — Недей да си кривиш душата! Това е лебед, а не кон!...

— Какъв ти лебед! — казваше зарадван притежателят. — Кранта и половина.

— Моля ти се! — викаше чичо Николай. — Ще ме обидиш! Недей да говориш така за този хубав кон!...

Хващащ зарадвания притежател, черпеше го една ракия и му обясняваше колко хубав кон е неговият.

Веднъж баща ми се караше на майка ми, че купила дребни ябълки. В това време влезе чичо Николай, чу баща ми и каза:

— Добър ден! Добър ден! Откъде купувате тези хубави ябълки? Отдавна търся такива червени и сладки ябълки.

Взе една, захапа я и продължи:

— Да, точно такива ябълки търсех, сладки като мед, ама никъде не се намират. Откъде ги взехте?

Баща ми се усмихна и двамата влязоха вътре да се разправят за ябълките и за останалите работи.

Щом чичо Николай отмина надолу по улицата, червените облаци, които бавно изстиваха от залеза, станаха изведнъж сиви, свиха се и се затътриха към края на небето. Започна да се стъмва и ние затворихме магазина.

— Събраха ли се вече? — попита нетърпеливо Гурко.

Преброихме парите, изкарани от пеперудите този ден.

— Не са много, но стигат! — каза Тони. — Все ще стигнат за началото. А после ще изкарваме по пътя.

Ние замълчахме. Ясно беше, че утре сутринта щяхме да тръгнем и може би никога вече нямаше да чуем бавното танго с произвехтила шапка и никога нямаше да видим улицата, да дишаме аромата на дворовете ѝ, пълни с божури и люляк.

Един ден от лятото, през онзи тревожен месец май, когато въздухът сияе, пълен с аромати и птици, ние вървяхме покрай железопътната линия извън града. Отивахме да ловим щиглеци. И тогава покрай нас мина влакът.

Летяха вагоните, пълни с дъски, носеше се мирис на смола, изсвири проточено локомотивът, повя вятър и разпила косите ни. Тракаха копелетата на вагоните край нас, мяркаха се будките на спирачите, опияняващият дъх на смола и майски вятър ни удряше в лицето и ние не можехме да дишаме от тях. Стана ни тревожно, обзе ни никакво беспокойствие, неизвестни гари се замяркаха пред очите ни, гърдите ни се разтваряха широко.

Дълго гледахме след отминалия влак с невиждащи очи. А после изведнъж разбрахме колко голям и прекрасен е белият свят, безкраен и пълен с жита, гори и влакове, с морета и джунгли, с птици и зверове.

Утре тръгвахме да обикаляме света. С една част от парите щяхме да купим ракия за Стефан, който пазеше конюшнята на цирка. Той щеше да изпие ракията още същия час и през нощта да спи като заклан. А докато той спеше, ние щяхме да вземем двата бели коня, двата огромни и силни коня...

Вечерта се прощавахме с улицата, на която се бяхме родили, където видяхме Човека, който никога не лъже, дето играехме с Атанас Лудия и останалите деца, нашата улица.

Взехме фенерите си, направени от издълбана диня, запалихме свещите и светлинките затрептяха разчуленi на различни късчета и колелца. Преминахме навсякъде, където сме играли и брали череши, дето сме вършили лудории, и се сбогувахме с всичко.

— Утре сутринта в четири часа тръгваме! — каза Тони. — Хайде довиждане сега, да вървим да лягаме, че да станем навреме.

Прибрах се вкъщи, вечерях набързо и легнах.

На сутринта към четири без нещо някой свирна тихичко край прозореца.

— Ей, хайде ставай бе! — чух гласа на Мончо. — Всичко е готово!

Скочих от леглото и хукнах навън. Бях си легнал облечен снощи, за да съм готов.

— Къде са другите? — попитах още сънен аз.

— Ей ги там, зад градинката — каза Мончо.

— А конете?

— И конете, и всичко!

Зад ъгъла чакаха Гурко и Тони. Те седяха в една червена колесница, която беше толкова хубава, че помислих дали не сънувам още. Но не беше сън, а великолепна червена колесница, с птици и гроздове, изрязани в дървото й, с фигури, щитове и копия.

Двата огромни бели коня от цирка бяха впрегнати в колесницата.

— Това е значи колесницата, а? — извиках аз възторжено. — Страшна работа!...

— Качвай се и да тръгваме, докато не е станало късно! — рече Гурко скромно. — Че ако баща ми усети, не знам дали ме разбираш!...

Бащата на Гурко беше дърводелец и работеше за археологическия музей. Той постоянно правеше някакви странни предмети от дърво за музея. В работилницата му винаги имаше един или двама очилати, които разгъваха чертежи, мереха, гледаха в книги и се пречкаха в краката му. Гурко разправяше, че били нещо като професори. Те постоянно говореха за науката и никога не споменаваха нещо, което да е на по-малко от хиляда-две хиляди години.

— Този щит е на хиляда години! — казваше единият. — В онази епоха, преди хиляда години...

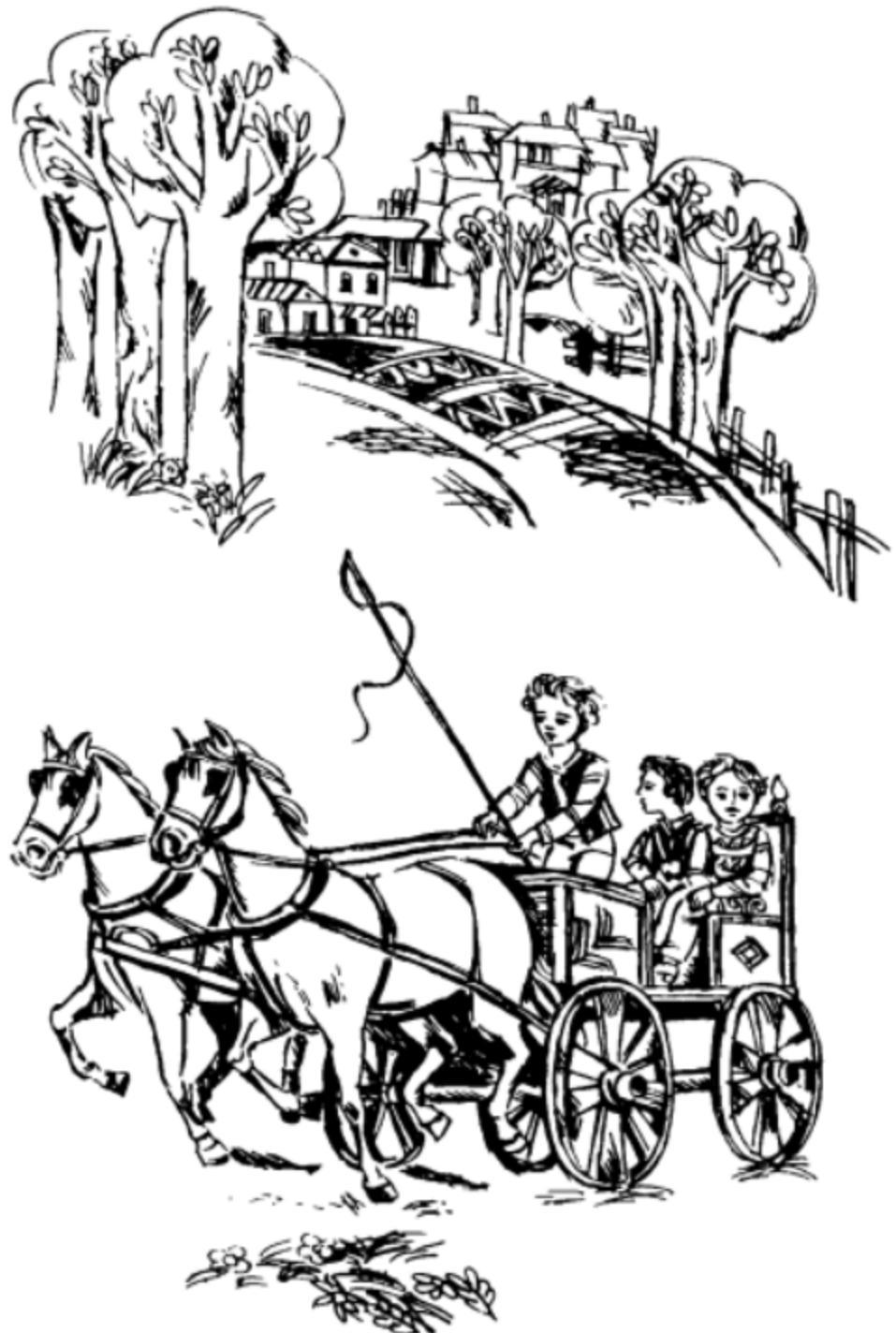
— Най-малко на хиляда! — прекъсваше го другият. — Според мен, хиляда и двеста или и триста години. Не по-малко. Науката...

През последните три месеца бащата на Гурко се занимаваше с една колесница. Тракийска колесница, принадлежала на някакъв тракийски владетел, живял, естествено, преди не по-малко от хиляда години, ако не и хиляда и петстотин. Иначе професорите изобщо нямаше да си губят времето с него. Носел съвсем трудно за изговаряне име. От колесницата му останала само рисунка върху делва или друга някаква паница. И сега бащата на Гурко, въпреки че онези двамата му пречеха постоянно, като му пъхаха чертежите си в ръцете, щеше да я прави същата, както си е била тогава. Колесницата растеше пред очите на Гурко, който ни разправяше най-различни работи за нея, но ние смятахме, че той преувеличава, защото си познавахме хората.

Но сега, когато я видях, с птици и щитове, изрязани от дърво, впрегнатите коне, застанали до нея, разбрах, че този път Гурко не е преувеличил нито дума. Щяхме да използваме колесницата в нашата обиколка около света.

— Хайде, хайде! — рече нетърпеливо Гурко. — Качвай се, какво я гледаш!...

Ние с Мончо се метнахме в колесницата, Тони дръпна юздите и белите коне потеглиха. Изправихме се царствено и се заоглеждахме. Уличката още спеше, потънала в зелените корони на дърветата. Никой не се мяркаше по нея, листата на тополите тихичко звънтяха от вятъра. Белите коне от цирка развяха гривите си и затичаха. Преминахме покрай градинката, където жълтите храсти и глухарчетата спяха и се поклащаха в съня си, направихме завой и улицата изчезна от очите ни.

Отивахме да пътуваме по широкия свят и кой знае кога щяхме да се върнем пак, важни и дебели, с побелели коси и сребърни верижки на джобните часовници и да оглеждаме всичко със слизходителна усмивка.

Аз си мислех какво ли ще направи майка ми, когато прочете бележката, която й оставих. В нея пишеше:

Аз отивам да обикалям света. Взех половината хляб и сиренето от чинията. Взех и пуловера на татко, че е подебел, а в пустините нощем е студено.

Когато колесницата излизаше вече от нашия квартал, неочеквано на пътя ни изникна старият поп Власи, който ни е кръщавал всичките поред. Той мъкнеше чувал с вълна и по расото му бяха се разпилели бели влакна. Като видя червената колесница и царствените бели коне, поп Власи хвърли моментално чувала на земята и започна да се кръсти, като гледаше с изумени очи колесницата, докато не се скри от погледа му.

— Дали ни позна, а? — каза Мончо. — Ще отиде още сега да вдигне нашите вкъщи. И може да ни стигнат.

— Май не можа — поклати глава Гурко. — Иначе защо ще се кръсти?

После научихме, че не ни е познал, а още следобед ударил камбаната и започнал да разказва на сlisаните бабички как видял пратените от бога ангели в червена колесница и бели коне да препускат из квартала с разгневени лица.

— Грешни сте много! — заключил поп Власи. — Затова покайт се! Ангелите божи няма току-така да се разкарват из нашия квартал!

— Грешни сме много! — съгласили се бабичките и започнали да дават и последните си пари за свещи този ден.

Горели свещите в църквата, припламвали огънчетата им в полумрака, от стените гледали с укор светиите и мъчениците, а поп Власи за първи път от тридесет и пет години насам повярвал, че може би бог има. И като си спомнял грешния си живот през тези години, удрял побелялата си глава в основите на олтара.

След срещата ни с поп Власи ние побързахме да излезем от града и колесницата се понесе по междуградския път. Беше рано, тишината лежеше над полето наоколо и само ранобудни птици пееха в крайпътните дървета. Слънцето изгряваше от изток и пътуваше заедно

с нас между главите на белите коне. Чувствахме се съвсем леки, беше ни весело, спокойствието и свежестта на полето се предаваха и на нас.

— Помните ли панаира? — извика Мончо, когато минавахме покрай разклона за едно село, известно с панаирите си.

— Хайде да отидем на панаира! — каза Гурко. — Спомням си къде беше.

И ние свихме по пътя, тръгнахме към пролетния панаир. Но там, където през пролетта имаше толкова народ, палатки и сергии, музика, балони, пищялки, сега нямаше нищо.

Тъжно лежеше голата поляна, върбите в долния ѝ край мълчаха, необикновената тишина ни потискаше и само някакъв стар, пожълтял вестник, останал от пролетта и панаира, се търкаляше по изгорялата трева, подмятан на сам-натам от вятъра.

— Апомните ли какъв панаир беше! — каза Гурко.

Как нямаше да помним пролетния панаир! Толкова неща се случиха тогава! За панаира двамата братя чехлари от нашата улица се бяха подготвили специално. Те работиха цял месец и направиха десетки и десетки разноцветни чехли, пъстри и алени, с кадифе и ламе, блъскави като сребро и везани като ръкавички.

Голяма работа падна тогава, циганите, дето им носеха материалите, само тичаха с пълни чували, носеха калъпи и платове и викаха: „Готово бе, бате! Готово, бе!“. После бършеха потните си чела и тичаха обратно с празните чували. Двамата братя, захапали по двайсет пирончета в уста, удряха с чукчетата и си подвикваха нещо весело, мукавата хвърчеше изпод ръцете им и докато човек се обърнеше, чехлите ставаха готови. На панаира те ни взеха със себе си.

— Хем ще видите какво се казва панаир — казаха те, — хем ще свършим една хубава работа.

Майка ми не ме пускаше отначало. Тя стоеше на улицата пред вратата, държеше в едната си ръка големия червен петел, който правеше толкова поразии напоследък и биеше кокошките, а в другата си ръка стискаше ножа. Чакаше да мине някой по улицата и да заколи петела, защото нея я беше страх. Но доста дълго време никой не минаваше. Тогава аз отидох при братята чехлари и им казах, че сега е моментът да действат.

— Какво, ще го колим ли? — казаха те, като се спряха пред майка ми.

— Ще го колим — каза майка ми, — ама няма кой да го заколи. Добре че се обаждате.

— Хубав петел! — рекоха с разбиране двамата братя. — Страшен петел. Да ти е жал да го заколиш.

— Хайде, хайде! — даде им ножа майка ми. — Хайде, че трябва да го готвя.

— Грехота е да се коли такова нещо! — дръпнаха се братята.

— Не си правете майтап — рече майка ми, — ами му теглете ножа, че времето минава.

— Сакън! — казаха двамата братя чехлари. — В никой случай!

— Ей че сте...

— Освен в един — добавиха бързо братята. — При едно условие!

— Казвайте! — рече майка ми. — Казвайте, душевадци такива!

— Да пуснеш на панаира ей този тука! — посочиха ме те. — С нас ще бъде, нищо няма да му стане.

Майка ми ме погледна, погледна петела, който следеше с широко отворено око преговорите, и каза:

— Да ми се маха от главата. И внимавайте там с него, дете е!

Съдбата на петела беше решена, а и моята също.

Ние отидохме на панаира. Народ, прах и пролетен вятър, свирки, смях, люлки, стрелбища, ярки рокли, закичени селяни, гърмежи, викове, пияни панаирджии с бели ризи, балони, байрачета, захарни петлета, „хайде на стъкления памук“, жени гълтат саби, нилски крокодил — свят да ти се завие.

Ушите ни писнаха от шума на панаира и се объркахме малко, а двамата братя хич и не трепнаха, ами веднага опънаха палатката, извадиха стоката, наредиха я, а след това поставиха една табела. На табелата пишеше:

МАГАЗИН „БРАТСКА ОБИЧ“ — СВЕТОВНИ ЧЕХЛИ ЗА ВСИЧКИ!

Като направиха това, братята се спогледаха, извадиха едно шише с ракия, пиха и след това изведенъж ревнаха:

— Хайде на чехлите-е-е! На пантофите, народе!... Чехли има тутка, чехли-и-и!...

Но народът не се юрна презглава, както очакваха братята. Защото не само те ревяха. Най-малко още от три места се чуваха виковете на конкуренцията:

— Без пари! Чехли без пари-и-и! Чехли за сто години!...

Двамата братя извадиха пак шишето, пиха и викнаха по-силно:

— Не останаха-а-а! Чехли не останаха, народе!...

Но народът не се разтревожи много, а продължаваше да се мотае насам-натам, да зяпа и да се смее, като не преставаше да люпи семки и да ги плюе на всички страни.

Братята викаха все по-силно и по-силно, жилите им се издуха, шишето вече се изпразни и те го хвърлиха зад палатката, а досега бяха продали само три-четири чифта чехли.

Тогава те ни повикаха, обясняваха ни нещо около двайсетина минути и ни пуснаха из панаира.

След малко всички ние, дванайсет-тринайсет деца от улицата, се юрнахме към магазин „БРАТСКА ОБИЧ“, натрупахме се там и започнахме да викаме:

— Ей ония там, чично! Шарените, дай, шарените!!! А на мене сребърните, два чифта!!!...

Братята веднага ревнаха:

— Сега, молим, сега! Не се бълскайте, молим!

Ама ние се бълскахме, бутахме се пред палатката, Мончо крещеше на едно друго момче от улицата:

— Аз съм преди тебе бе! Какво се бълскаш! Я си гледай реда!

— Ти ли бе! — викаше онзи. — Ти сега дойде!

— Леле! — хващаше се за главата Мончо. — Сега съм дошъл!

Стиснаха се за гушите, ние вдигахме врява до небето, карахме се кой е по-напред. Народът забеляза навалицата, юрна се да види какво става, започна да се бълска и той. Ние вземахме чехли и се измъквяхме от тълпата, която вече се струпа пред магазина. Хората щяха да се изпотрепят, като виждаха, че другите грабят чехлите, започнаха да купуват и те, бълскаха се, искаха чехли. Двамата братя ревяха до пресилване:

— Не останаха-а! Последните, молим! Този чифт и няма вече!

Народът, като чу тези думи, натисна още повече, размахваха се пари, ругаеха, а ние се измъквахме с чехлите, отивахме откъм задната страна на палатката, връщахме чехлите и пак се юрвахме отпред, бълскахме се за чехли, викахме...

Страшна работа беше.

За три часа продадохме всичките чехли. Конкуренцията си изподра гърлото да реве „насам, насам!“, ама кой я забелязва, тя си викаше, докато накрая съвсем пресипна от викане и изобщо не можеше да говори, ами само по движението на устните разбирахме, че псува всичко живо. Така псува до едно време, като само мърдаше устни, а след това си окачи по една черна лента на ризите и си замина от панаира.

Братята ни целунаха по целата един по един, а след това ни поведоха из панаира. Ядохме стъклен памук, на люлките се возихме, стреляхме, гледахме една жена, която до половината беше риба и стоеше в каца, пихме лимонада, какво ли не правихме на този панаир...

Как нямаше да помним пролетния панаир!

Сега гледахме пустата земя и стария пожълтял вестник, който единствен се търкаляше по изгорялата от слънцето трева, подмятан насам-натам от вятъра. Това беше всичко, което ни оставаше от пролетния панаир.

Тони удари конете и колесницата се понесе по-нататък, по пътя, който извиваше между нивите. Колелата ѝ вече започнаха леко да поскърцват, но ние не обръщахме внимание на това, хоризонтът отново ни привлече със синята си лента, над нас мина птица и се изгуби в нивите наоколо.

Очите ми улавяха цветовете на детството. Жълтото на нивите, зеленото на листата, черната земя — тези цветове ми бяха познати отдавна, всичките ги имаше върху килимчето в стаята, където бях израснал. Там имаше още и червено, бяло и розово. Когато бях малък, аз целият потъвах в това килимче, пътувах по шарките му с часове, трябваше ми цяла сутрин, докато стигна от черното до червеното. Килимчето беше огромно, цял свят от цветове, шарки, фигури. След това аз растях, постепенно започнах да откривам цветовете на килимчето в черешата на двора, в снега, който падаше привечер, откривах ги в прасковите, в гъльбите на покрива, в полето...

А когато се връщах вечер в стаята, килимчето все така меко грееше с цветовете си и аз слагах по него череши, гълъби и сняг, зелени листа от лоза и алени гребени на петли.

С годините килимчето ставаше по-малко, но никога не угасваха цветовете му. Аз растях и виждах цветове, които ги нямаше в него, виждах полутонове и сенки, но това не обедняваше килимчето. Всички цветове, които научавах и научавам, и досега само прибавям към тях — цветовете на детството.

Скоро от едната страна на пътя нивите свършиха и започна дъбова горичка. Пътят навлезе в нея, над нас подскачаха птици и си подвикваха нещо, короните на дърветата се доближаваха и небето над нас беше зелено. То шумеше с листата си и пееше с птиците си. Направихме още един завой и пред нас, на широка поляна, видяхме много разпрегнати коли, огньове, които пушеха, покрай тях тичаха деца с голи коремчета и се премятаха в тревата. Край огньовете седяха стари жени с плитки и бъркаха с лъжиците в тенджерите. На стотина метра през дърветата се виждаха спокойните води на река.

Щом ни забелязаха, децата с радостни викове се спуснаха към нас и започнаха да викат нещо на циганския си език, от който дума не разбирахме. Те тичаха заедно с колесницата и очите им щяха да изхвръкнат от учудване. Циганките се обърнаха, видяха белите коне и колесницата, плюха си в пазвите и така си останаха край огъня.

— Добър ден! — казахме ние, като дойдохме с колесницата до тях. — Готовите ли?...

Стариците ни изгледаха страхливо, но после видяха, че сме обикновени хора, при това и деца, и закимаха с глави.

— Чорбуляк! — каза една от тях. — Какво друго да готовим.

— Добре сте се спрели тук — рече Гурко, като се оглеждаше. — И река има, и трева. Живеете си живота.

Стариците пак закимаха с глави. Докато кимаха, аз видях как три циганчета тичат към реката и само петите им се мяркаха по пътя като картофчета. В следния миг на брега на реката се показаха десетина съвсем голи цигани с мокри глави. Те триеха очите си от водата, която се стичаше по тях, и гледаха към нас. Като видяха конете, очите им изведнъж станаха големи и спряха да мигат. След това хукнаха, както си бяха голи, към колесницата.

— Ей, тези ще ни вземат конете! — досети се Мончо. — Да бягаме!...

Тони шибна конете, те затичаха по мекия път покрай катуна, едва не смазаха едно съвсем дребно циганче, което спеше в тревата, свило се като кученце, и препуснаха нататък. Циганите се впуснаха след колесницата с гръмки викове. Най-отпред тичаше един нисък циганин, коремът му смешно подскачаше, а той тичаше с все сила и викаше:

— Чакай бе! Чакай, не бой се!...

Циганите ни наближаваха, виждахме мургавите им лица, посипани с капки пот, и белите зъби, които лъщяха на слънцето.

— Давай! — изкрешяхме всички на Тони. — Давай, че ни стигнаха!

Тони удряше безмилостно конете, колесницата подскачаше и се мяташе като жива по неравния горски път, а ние едва се крепяхме в нея. Но и преследвачите увеличиха темпото и разстоянието между нас и тях намаляваше, те бягаха вече на десетина метра от нас и протягаха ръце.

— Стой, ще стрелям! — викаше ниският циганин, който тичаше най-отпред, като забравяше, че е съвсем гол и няма с какво да стреля. Както викаше, той се спъна, преметна се два пъти презглава и така си остана да лежи на пътя. Другите продължаваха да тичат след колесницата.

— Стойте да ви питаме нещо! — викаха те. — Стойте да ви питаме!...

Ние не спирахме, те ругаеха и тичаха след нас, намалиха вече разстоянието съвсем, но горският път изведнъж свърши и колесницата изскочи на междуградското шосе. Циганите се втурнаха след нея по асфалта, но се погледнаха, видяха, че са както ги е майка родила, и един по един се отказаха от преследването, още повече че съвсем наблизо идваха две каруци и селяните се бяха надигнали да видят какво става.

Като ни псуваха, голите цигани се върнаха в горичката и изчезнаха, а ние продължихме в галоп по шосето уплашени и след две минути се намерихме в някакво село.

Там около колесницата се струпа огромна тълпа, селяните гледаха червената колесница с грозовете и гъльбите по нея, с фигурите на тракийски воини и се чудеха.

— Царят ли е? Царят ли е? — питаше един съвсем побелял старец, като си пробиваше път, за да ни види по-отлизо. — Престолонаследникът?

— Какъв ти цар бе, дядо Георги! — смееха му се останалите. — Къде ти сега цар! Виж, че са деца!...

— Какво, какво? — питаше пак старецът и слагаше ръка на ухoto си.

— Деца, бе! — викаха селяните. — Деца, деца-а!

— А-а, децата на царя! — рече глухият старец. — Разбрах, разбрах. Хубаво, хубаво.

Селяните се смееха и гледаха белите коне.

Отнякъде дойде началник, селяните му направиха път, той стигна до нас, извади един лист от джоба си и започна да чете нещо, като мърдаше с устни. Прочете листа, огледа колесницата, преброи ни и каза:

— Слава богу, никой не липсва!

После ни свалиха от колесницата, разпрегнаха белите коне и им дадоха сено. Те веднага забиха глави в него и ни забравиха. А ние отидохме заедно с началника в канцеларията. Той прати прислужника да донесе питки и сирене, а после каза:

— Е, как е, момчета? Здрави ли сте? В ред ли е всичко?

— В ред е! — казахме ние. — Не сме много гладни, да ни пуснете да продължим, че дълъг път ни чака.

— Няма да стане тази работа — поклати глава той. — Нямате късмет. Що телефони ми въртяха заради вас от града, колко пъти ви търсиха — не ти е работа. И все важни хора — професори разни, началници, ама големи. Колесницата, викат, та колесницата. Червена, с птици. Ако мине оттам, спрете я. За науката, викат, иначе наказания ще има...

— Кажете, че не сте ни видял бе, чично! — каза Мончо. — Все едно че не сме минавали оттука.

Човекът се засмя:

— И да ви пусна, в следващото село ще ви спрат. Знаете ли колко села има по това шосе. А за градовете да не говорим. През нивите не можете да карате с тази колесница. Пък ѝ цялото село вече ви видя.

Той вдигна телефона, погледна листа, завъртя номера, който беше написан там, и каза:

— Ало, ало... Да, за колесницата... Какво, колесницата ли, здрава е тя, нищо ѝ няма, само малко е поодраскана... Не, не е много, а децата... Не, нищо ѝ няма на колесницата, аз за децата исках... Да, добре, щом пристигне камионът, ще я натоварим. Дочуване, дочуване...

Той ни погледна, засмя се и каза:

— Какво сте увесили нос? Ей сега ще дойде камион и ще ви натоварим на него.

Така завърши нашето пътешествие в края на лятото, през онзи топъл месец август, когато щурците, усетили, че нещо си отива, свиреха по цели нощи в градините, а светулките започваха да гасят своите фенери.

САМОТНИТЕ ВЯТЪРНИ МЕЛНИЦИ

Лятото вече преваляше, беше август и майка ми разточи юфка. Когато свърши, тя я изнесе навън, постла чаршафи на двора и остави корите на слънцето да се изсушат. Жълтите кори блестяха на светлината, попиваха слънцето и полека започваха да се свиват и да се разпукват.

Те съхнеха, а аз стоях под черешата, държах един дълъг прът в ръце и пазех юфката от котките и птиците. Птиците, пък и котките, много обичат юфка и само чакаха да се зазяпам някъде — веднага започваха да кълват и да хрускат юфката.

Майка ми тръгна на пазар и ми нареди да внимавам с юфката, докато тя се върне, защото иначе няма да стана велик човек. Всички велики хора били много внимателни.

— Всички ли велики хора са пазили юфка? — запитах аз недоверчиво.

— Най-великите от тях — каза майка ми — са пазили.

— И тримата мускетари? — не вярвах аз.

— Особено пък те! — съвсем сериозно каза майка ми.

И отиде на пазар.

Както си стоях така и плашех птиците, отвън по улицата мина Атанас Лудия. Той вървеше като патица, поклащащ се и гледаше с широко отворени очи света.

Атанас много обича да гледа. Спира например до някакво цвете и започва да го наблюдава. Гледа го, гледа го, ние триста пъти да сме отминали на негово място, а той стои и го гледа. Докато го гледа, на цветето дойде пеперуда, завърти се веднъж-два пъти и кацне. Атанас гледа и пеперудата. Гледа я спокойно, полека, без да бърза. Пеперудите не се бояха от него и стояха под носа му, не отлитаха. Атанас никога не посягаше да пипне пеперудите или цветята, които гледаше.

— Атанасе! — викнах му аз. — Ей, Атанасе, какво прави кралица Клара?

— Краде кларнети! — отвърна Атанас. — Крал Карл и кралица Клара крадат кларнети!

На тези неща го учеше един студент, който живееше у тях под наем. Той го учеше на много работи, но Атанас запомняше само онези, които му харесваха.

— Къде отиваш, Атанасе? — попитах го аз. — При кралицата ли? Да не би да е в беда? Да я застрашава опасност?...

Атанас махна с ръка, засмя се гърлено и продължи нагоре по улицата.

Зад мене изцвилиха коне, те тропаха с копита и ровеха земята. Светът трепереше от нетърпение, прекрасен и млад, зелените листа на черешата бяха огромни, а аз стоях и пазех някаква си юфка.

— По дяволите юфката! — извиках и се метнах на коня.

Той се изправи на задните си крака, изцвили пронизително и полетя към замъка на кралицата.

— Дръжте се още малко, мадам! — виках аз. — Сега пристигам!

Под копитата на коня се търкаляха откъснати маргаритки и стъпкани стръкове синчец, гривата му се разяваше от вятъра, а въздухът свиреше покрай мене. От близката гора внезапно изскочиха конниците на кардинала и препуснаха насреща ми.

— Господа! — извиках аз. — Доколко сте господа, това е друг въпрос, но за да не губим време — ето ви моята ръкавица! Защитавайте се!...

Дантелената ми ръкавица префуча и удари по ушите един от конете. Той се изплаши, подскочи и обърна ездача си. Останалите конници се пръснаха като ветрило и ме заобиколиха.

Шпагите блестяха на слънцето, весело звънтяха шпорите, тичаше зелен вятър наоколо, а в очите на хората на кардинала страхът гонеше слънчеви зайчета.

— Един по един, господа! — виках аз и шпагата ми се носеше като светкавица. — На всички ще служка, не се беспокойте! Давам ви честната си дума!...

Красавците на кардинала побягнаха направо през пожънатите ниви, към реката, а аз пришпорих коня към замъка, който издигаше гордите си кули на близкия хълм. Пред вратите му конят, целият покрит с бяла пяна, се сгромоляса в пълно изтощение на земята. Аз го

прескочих и с извадена шпага затичах по стълбите на замъка.
Уплашени слуги в ливреи падаха на колене по персийските килими.

— Мадам, вие сте свободна!!! — извиках с прекрасния си глас на
кралицата, която плачеше до готическия прозорец.

— Мадам, вие сте свободна!!! — извика и още един глас, в който
познах гласа на Атанас Лудия.

Кралицата вдигна очи. Те бяха пълни със сълзи. Аз се обърнах и
видях Атанас до мене...

— Момент, мадам! — казах виновно и скочих от коня. —
Момент, че юфката отиде!...

Кралицата гледаше с неразбиращи очи.

Кокошките бяха навлезли в юфката и оживено я кълвяха. Аз ги
разгоних с пръта и казах на Атанас:

— Атанасе, какви са тези работи, дето ги правиш! Защо не пазиш
юфката! Кралицата освободих и без тебе.

— Мадам, вие сте свободна!!! — каза Атанас радостно. — Давам
ви честната си дума!

Личеше си, че тези думи са му харесали. Той много обичаше да
играе с нас, въпреки че беше много по-голям.

Но никак не съм сигурен в това. Той беше много по-голям само на книга, в регистрите, а иначе не оставяше. Стоеше си все на една и съща възраст и времето минаваше край него, без да го промени. Сякаш не го забелязваше или пък просто двамата бяха приятели. Атанас беше вечно млад, нищо в него не се изменяше — не растеше на ръст, не се появяваха бръчки по лицето му, очите му винаги блестяха като на момче и не ставаха по-стари. Такъв го нарисува и Човекът, който никога не лъже — с млади, блеснали очи. Ние разбрахме всичко това за Атанас от портрета, иначе не бяхме го забелязали.

— Кралицата е свободна, Атанасе — казах аз, — но ние изпуснахме юфката. Виж колко нещо са изкълвали кокошките.

— Кралицата е свободна! — повтори Атанас.

— Добър ден, Атанасе! — каза майка ми, която беше се върнала от пазар, без да я видя. — За каква кралица става дума? За Клара? Онази, дето крадеше кларнети?

— Кралицата е свободна! — засмя се Атанас. — Давам ви честната си дума!

— Аха! — каза разбиращо майка ми. — Моят син пак е препускал нанякъде. Въпреки че го помолих да внимава за юфката.

— Аз...

— И кокошките са изкълвали юфката. Докато той е освобождавал кралицата, те са свършили тази работа.

— Аз съвсем за малко...

— Да, замъкът беше съвсем близо, нали? На две крачки.

Аз наведох глава и се правех, че ужасно съжалявам за всичко.

— А когато през зимата юфката се свърши, ще препуснеш ли до кралицата да ни даде пет-шест кила, а? — запита майка ми. — Щом замъкът е близо...

Атанас използва паузата и се измъкна през вратата. Аз бях навел глава и си мислех какво ли ще бъде този път наказанието.

Знаех, че майка ми не ми се сърди. Но, както казваше понякога на баща ми, наказанието имало възпитателен ефект. А едно момче от нашата улица трябвало да бъде възпитано, просто нямало друг изход. Баща ми кимаше усърдно при тези думи и съвсем сполучливо даваше вид, че е съгласен. Като го гледаше, майка ми не издържаше дълго и избухваше в смях.

Аз се мъчех да правя като баща ми, но изглежда, не ми се удаваше, защото майка ми не се засмя.

— Хубаво е да препускаш! — каза тя. — Но нали трябва и да ядем нещо през зимата.

— Нашето не се губи! — казах ѝ аз. — Ще изядем кокошките, нали юфката е в тях!

Майка ми се засмя, погали ме по главата и обърна очите си, за да не ги видя. Но и без да ги гледам, аз знаех, че са пълни със сълзи.

— Мадам! — казах аз, за да я развеселя. — Вече ще внимавам! Давам ви честната си дума!

Майка ми се разсмя и влезе вкъщи.

А аз възседнах отново коня и препуснах, този път към вятърните мелници. Тъкмо тръгвах, в двора влязоха Гурко, Тони и Атанас Лудия, възседнаха и те конете си и всички заедно препуснахме към вятърните мелници. Току-що бяхме чели „Дон Кихот“.

Броните ни блестяха на слънцето, росинантите ни цвилеха и летяха по прашните пътища, рицарските ни копия пробождаха въздуха и той стенеше под техните удари.

Ние бяхме много разгневени на злите великани за всички неправди, които вършеха, за това, че добрите страдат, а лошите тържествуват, че едни имат много, а други нямат нищо, че правдата е завързана с железни вериги в пещерата, а неправдата ходи по света, че има още много хора с тъжни очи и плахи пръсти, за това, че омагьосват нашите дулцине и ни ги отнемат...

Така препуснахме ние в края на август, носехме се из зелените полета, росинантите ни летяха към злите великани, които махаха застрашително крилата си и израстваха все по-големи и по-големи. Но сърцата ни не трепвала, те бяха пълни с гняв и негодувание, бяхме млади и очите ни блестяха, а ръцете ни държаха рицарски копия...

Август отново и отново идва, аз гледам зелените полета — те са пусти. Ние отдавна пораснахме, оженихме се, станахме по-мъдри, а някои от нас без съмнение ще станат и велики — те извънредно много внимават, макар че вече няма домашна юфка, за да я пазят.

И само Атанас Лудия, който е вечно млад и не старее, а очите му блестят като на момче, препуска още, минава покрай нас и вика:

„Напред! Мадам, вие сте свободна!!!“

Но ние само се усмихваме, а той препуска нататък, из зелените полета, към вятырните мелници, които са самотни без нас.

Издание:

Автор: Станислав Стратиев

Заглавие: Самотните вятърни мелници

Издание: второ

Издател: Държавно издателство „Отечество“

Град на издателя: София

Година на издаване: 1980

Тип: сборник разкази

Националност: българска

Печатница: Държавна печатница „Балкан“

Излязла от печат: 28.II.1980 г.

Редактор: Божанка Константинова

Художествен редактор: Йова Чолакова

Технически редактор: Иван Андреев

Художник: Надежда Гогова

Коректор: Антоанета Петрова

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/13755>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.